

Telegraful Roman.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegrafului Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 2249/1915.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor din arhidieceza noastră transilvană, dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Cristos.

«Aceasta este ziua pre care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim în tr'ansa». Sal. CX. 17.

Dacă ne-am întrunit astăzi, în număr mai mare, ca altădată, în sfintele noastre biserici, am făcut aceasta, iubiților mei fii sufletești, pentruca să sărbăm și noi, împreună cu ceialalți creștini din lumea mare, amintirea minunii cei mari și mai presus de fire, a învierii Domnului nostru Isus Cristos din morți, — minune prin care s'a îndeplinit opul, lucrul cel mare al mântuirii noastre; minune, care umple de nespusă bucurie sufletele noastre, și pentru care, precum ne spune sfânta scriptură și ziua amintirii acestei minuni, „este ziua pre care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim în tr'ansa“.

Iar dacă sărbăm și noi împreună cu toți creștinii din lumea mare, cu atâta evlavie și bucurie, învierea Domnului nostru Isus Cristos din morți, facem aceasta, pentruca El, prin acea înviere, ne-a încredințat, că n'a fost numai om, ci și Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, precum și pentruca cu puterea dumnezeirii sale, prin moartea sa ne-a mântuit pre noi oamenii de moartea cea vecinică, iar prin învierea sa din morți, ne-a daruit viață vecinică și după moarte, precum ni-o spune aceasta și tropariul acestor sarbatori, prin cuvintele: „Cristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând și celor din mormânturi viață dându-le“.

Dupăcum ne spune sfânta noastră credință, iubiților mei fii sufletești, noi oamenii am fost făcuți de Dumnezeu de cele mai alese fapturi ale sale, pentru a ne bucura de bunurile vremelnice pământenești și de vecinica fericire cerească. După ce însă, în urma păcatului strămoșesc, am fost lipsiți de toate acelea mari daruri dumnezeiești, mai atrăgându-ne și osânda morții cei vecinice, când a sosit plinirea vremii, a-

celași preabun Dumnezeu, în nemărginita Sa îndurare, a trimis în lume chiar pre Unul născut Fiul său, Domnul nostru Isus Cristos, ca să ne învețe cunoștința adevăratului Dumnezeu și să ne arete marea noastră chemare pre această lume, apoi prin moartea sa să ne mântue pre noi de păcat și de osânda lui, iar prin învierea sa din morți să ne daruiească viața vecinică și după moarte. Și așa sa ne redeschidă iarăși calea la fericirea cea dintâi. Iată pentru ce și ziua, în care prăznuim învierea Domnului din morți, „este în adevăr ziua pre care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim în tr'ansa“.

Știu și simțesc și eu, că de astădată bucuria voastră, ca și a mea, este foarte turburată, din cauza nefericitului războiu, venit și asupra patriei noastre, războiu, în care luptă, cu vitejie, o mare parte și din fiii voștri, din soți și frații multora dintre voi. Știu și simțesc și eu, că lipsa aceloră dintre voi și mai ales grija voastră de soartea lor, va pricinuește mari suferințe și dureri, să ne punem însă toți încrederea în bunul Dumnezeu, nadajduind ca El prea-bunul, carele pentru păcatele noastre ne-a certat și cu acest înfricoșat războiu, îi va feri și pre ai noștri din războiu de primejdii, și ne va bucura cu terminarea aceluia în folosul nostru, și cu cât mai curândă restabilire a pacii mult dorite, apoi și cu reîntoarcerea celor din războiu, iarăși la vetrele lor, bine și în pace.

De cumva însă același preabun Dumnezeu, în sfaturile sale necuprinse de mintea noastră, va fi orânduit, ca unul ori altul dintre ai voștri, să aduca jertfa chiar și viața sa, pentru Tron și Patrie, și viitor mai bun pentru noi și urmașii noștri să nu cârțiți în contra, ci să vă supuneți acelei orânduiei Dumnezeiești, suportând toate cu adevărată rabdare creștinească, în deplină nădejde, ca același preabun Dumnezeu iarăși vă va mângâia, pe altă cale, necuprinsă de mintea noastră omenească.

În durerile voastre să vă mângâiați și cu aceea, iubiților, că preste alții au urmat nefericiri și mai mari și mai înfricoșate. Astfel un înfricoșat cutremur de pământ, întâmplat numai înainte cu patru cinci luni, într'o parte

a Italiei și a Turciei a cutropit mulțime de case din unele sate și orașe, îngropând zeci de mii de oameni și familii întregi, sub ruinele și dărâmurile lor. Gândiți-vă numai, iubiților, cât de mare și groaznică a trebuit să fie o asemenea nefericire, în care nu numai unul sau doi dintr'o familie, ci toți membrii unei familii, tată și mamă, cu copilașii lor împreună, și-au aflat moartea sub ruinele și dărâmurile caselor lor. Dar și afară de acestea, câte și felurite alte asemenea nefericiri se mai întâmplă între oameni.

Deci voi, iubiților, mângâiați-vă, că nefericirea unora dintre voi tot nu este atât de mare ca și a aceloră.

Dar apoi și mai mare mângâiere să aflăm cu toții în sfintele cuvinte ale scripturii care ne spune: „că noi oamenii, nu avem pre pământ cetate stătătoare, ci pre cea viitoare o căutăm“; sau cu alte cuvinte: că viața noastră pământească scurtă și trecătoare, nu se curmă la marginea groapei, ci trece cu noi și dincolo de mormânt, într'o viață vecinică, și pentru cei cu fapte bune, și fericită, ca noi suntem ca niște calatori pre această lume, după care călătorie vom trece la o viață mai fericită și vecinică, din cealaltă lume, despre care ne încredințează însuși Domnul nostru Isus Cristos între altele și prin stintele sale cuvinte: „Eu sunt învierea și viața, celce crede în mine, de va și muri viu va fi“, și iarăși: „adevăr zic vouă, că va veni ciasul, când toți cei din mormânturi vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și vor învia“.

Dacă cumva totuși s'ar mai îndoi cineva de viața cea vecinică, unul ca acela s'ar putea încredința despre aceea chiar și dela necreștini, dela Turci, Ovrei și alții, ba chiar și dela păgâni, cari încă cred în acea viață vecinică după moarte; iar dacă și necreștini, ba chiar și păgânii cred aceasta, atunci cu atât mai mult avem să o credem noi, cari ocupăm loc de frunte între popoarele creștine. Sa ne mângâiem deci, iubiților, că după aceasta viață scurtă și trecătoare, împreună și cu multe dureri și nefericiri, vom trece la o viață vecinică mai bună și fericită din cealaltă lume, în care iarăși vom vedea pre iubiții noștri răposați, fiii pre pă-

rinți, părinții pre fiii lor, soți pre soți, frații pre frați și surori, și se vor bucura împreună în fericire vecinică.

Să nu uitați însă, iubiților, că de aceea fericire se vor bucura numai ceice în lumea aceasta au păzit legea și poruncile Domnului și au dus viața cinstită, placuta lui Dumnezeu și oamenilor. De aceea vă și sfătuiesc părintește, să țineți cu tarie la legea și poruncile Domnului, să va feriți de fapte rele și păcătoase și să va siliți a face și fapte bune, după putință, având totdeauna înaintea ochilor cuvintele Domnului din sfânta evanghelie: „precum voți să vă faceți vouă oamenii, faceți și voi lor așașderea“.

Pentruca însă să vă puteți feri de rele și să faceți și fapte bune, ducând o viață buna și cinstită, în lumea aceasta, nu încetați a rugă pre bunul Dumnezeu, sa va lumineze și îndrepteze la cele bune și folositoare; rugați pre bunul Dumnezeu, sa va ferească și să vă scutească de multele și feliurite nefericiri, câte pot obveni în viața, și de cari nici o altă putere omenească nu va poate feri, rugați pe același preabun Dumnezeu, sa aline și să ușoreze și durerile celor atinși de atari nefericiri, și să-i mângâie cu nemărginita sa îndurare. În slârșit sa rugăm cu toți, mici și mari, tineri și bătrâni, pre același preabun Dumnezeu și pentru încetarea războiului în folosul nostru, și cât mai curândă restabilire a pacii mult dorite și reîntoarcerea iubiților noștri ostași, bine și în pace la casele lor.

Urmând așa, bucuria de învierea Domnului va înecă toate alte dureri ale voastre și ea vă va însoți în toate zilele vieții voastre.

Ceeace dorindu-vă și eu din suflet, și poftindu-vă, ca aceste sfinte sărbători să le petreceți în pace, sănătate și mulțumire și sa le ajungeți la mulți ani fericți, cu binecuvântare arhierască am rămas

Sibiu, la sărbătorile Paști lor din 1915.

Al vostru al tuturor
de tot binele voitoriu

Ioan Mețianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Nr. 2738 Prez.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericii ortodoxe din Transilvania și mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor al arhidiecezei Noastre transilvane; iubiților și onoraților deputați la sinodul arhidiecezan: dar și milă dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Cristos!

Având în vedere §§-ii 89 și 90 din statutul organic, convocăm și prin aceasta declarăm de convocat sinodul ordinar anual al arhidiecezei Noastre transilvane, în biserica catedrală din Sibiu, pe Dumineca Tomei, adică 29 Martie (11 Aprilie) a. c., la 9 ore antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericești, iar după acestea va urma deschiderea sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiu, la 16 Martie 1915.

Ioan Meșianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Patriotismul preoției române

de George Rain, preot.

II.

Un simptom cam ciudat pentru cei neorientați. Cum adică, un popor lipsit de o cultură mai superioară, sărac și lipsit și în partea materială, să poată bucura de o așa comoară psihică?.. Pentru deslegarea clară a acestei enigme spunem scurt și simplu, că poporul român a împrumutat și împrumută și azi această atribuție dela biserica sa națională. E știut, că biserica, în sens general, este fântâna popoarelor pământului, care le îmbie apa sănătoasă a moralului. Deci cu cât un popor va profita de această fântână mai intim și mai eficace, cu atât va putea scoate mai multă apă... și deci se va hrăni mai mult din abundențele ei izvoare. Iar poporul românesc în această privință este neîntrecut de alte neamuri. Legătura strânsă ce există între poporul nostru și biserica lui se poate asemăna cu aceea a legăturii sufletului cu corpul. În toate împrejurările vieții, fie acelea de bucurie ori de întristare, fie de dulceață ori de neagră amărăciune, — poporul românesc cunoaște o singură cale de bătut: calea spre biserică. Credința lui este, că stăpânul lumii prin biserică conduce totul. Prin aceasta îi ascultă și primește laudele de mulțămire din vremuri cu belșug, precum și suspinele și rugările de cerere în timpuri de mari lipsuri. Prin biserică el totdeauna simte ușurare sufletească. Mai crede însă poporul nostru și aceea, că împăratul ceresc tot prin bi-

serică împarte și poruncile ce trebuie ținute cu sfințenie. Printre acestea se numără, ca una din cele mai de căpetenie, iubirea de patrie, precum și cinstirea legilor și așezămintelor a-celeia.

Nu atât teama de pedeapsa legilor lumești constrânge deci acest popor pentru a-și face datoria față de patria lui, ci în măsură mult mai puternică teama de pedeapsa lui Dumnezeu, teama de a nu-și vătăma sufletul în fața Lui, căci porunca aceasta este dictată de El!..

Rezultatul acestei concepțiuni a poporului nostru astăzi îl observă și admiră lumea întreagă. În consecință, biserica română e o puternică proptea și ajutătoare a statului întru atingerea diferitelor sale scopuri. De aceea ea e în legitim drept de a se bucura de tot sucursul posibil dat din partea conducerii statului, ca să-și poată valida înalta și binefăcătoarea ei misiune, — tocmai în interesul statului.

Ar urma acum clarificarea problemei de căpetenie ce ne preocupă. Se știe, că biserica, împărțitoarea moralului făcător de minuni în vremuri mari, își îndeplinește acest rol salutar prin organele sale naturale, — prin preoții săi.

De altfel, când se pronunță cuvântul: biserica română, sub această noțiune se înțelege în sens strict și preoțimea. Prin urmare, acestui factor de o înaltă însemnătate în societate îi revine neprețuitul merit de a fi înzestrat poporul cu cea mai falnică podoabă, cu moralitatea, care dăruiește țării elemente de ordine în timp de pace și eroi-patrioți în timp de războiu. Ținând cont deci de faptul adevărit, că Românii din monarhia noastră s'au achitat în mod neîntrecut de datorințele lor față de patrie și tron, considerând apoi, că aceste datorințe și-le împlinesc mai cu seamă în urma însușirilor morale cultivate neîntrepuț de către preoții lor, — urmează în mod logic, că acești preoți săvârșesc o muncă din cele mai patriotice, dovadă fiindu-se astfel și ei a fi patrioți de cea mai curată specie. În timpuri normale și de pace confrății nostri de alte naționalități poate nu întrevăd munca tacită a clerului român. De aici și dese aluțiuni semnificative din partea onora, că preoții români ar se vârși o «muncă de sobol»..., și deci, nu numai că nu servesc, dar adeseori ar fi «contrari intereselor statului...» «Munca de sobol» a preoției române a scos-o însă acum la lumina zilei groaznicul războiu, început în vara trecută!.. Vrând-nevrând trebuie să recunoască deci și bărfitorii de ieri ai preoției române, că au greșit când dubitau în curatul patriotism și în munca patriotică a acestei țagme.

Exemplara ordine în care și-au făcut intrarea sub steag fiii neamului nostru, ținuta lor vitejească, dovedită sub durată războiului, — un aluat formulat de mâna clerului român, — arată în plină lumină, că migăloasa și greaua muncă a preoției în zile critice, în vremuri mari iese la iveală în toată curățenia, în toată strălucirea ei!.. Munca aceasta se adevărește în aceste zile de groază în rezultatele ei și în fața acelor, cari nu o pot, ori nu vreau să o pătrundă în vremile liniștite. Și dacă se poate constata acum conduita patriotică a preoției, cea din trecut, adică cea din scurgerea timpurilor liniștite, — apoi acea conduită, acel zel de muncă de această natură, ce manifestează acești vestali ai ordinii și bune rânduiri în cursul acestor vremi grele, — este de-a dreptul cu neputință a nu mai fi observată din toate părțile. Incepând dela încărunțitul și în fapte patriotice bogatul cap văzut al întinsei noastre mitropolii, dela I. P. S. Sa, Mitropolitul Ioan Meșianu, până la cel mai umilit slugitor de altar românesc: cu un zel vrednic de remarcat se lucrează la opera măreață de educație morală a poporului de toate păturile!

Înțeleptul glas îndreptător al Ex. Sale, I. P. S. Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru din repeștele sale circulare, apoi glasul duios și emoționant al gloriosului nostru rege apostolic Francisc Iosif I., care se adresează tuturor, până chiar și «copiilor mici și celor mai mici», provocându-i a înălța rugi ferbinți către ceriuri, — toate acestea sunt înțelese de preoții români într'un mod deosebit.

Poporul nostru dornic de balsamul mângăerii în aceste zile grele aleargă în cete mari la biserici, unde preoți mai mulți înalță rugăciuni ferbinți către împăratul ceresc, ca să dea izbândă armelor noastre viteze și să ne apere țara de năvălirea dușmanului. După atari înălțătoare slujbe dumnezeiești, săvârșite de mai mulți preoți în sobor, și împreunate cu sfinte sfeștani și masluri, — poporul părăsește biserica mai liniștit în suflet și mai întărit întru suportarea greutăților apăsătoare. Armoniosul tropar: «Măntuiește Doamne poporul Tău»... și.. «biruință împăratului și regelui nostru asupra potrivnicilor dăruiește»... potențază în mod însemnat credința poporului în ajutorul lui Dumnezeu, care ne va dăru cu o victorie grabnică, ca iubiiții noștri să se poată întoarce întregi și sănătoși cât mai curând la brațele iubitoare ce îi așteaptă.

Sunt foarte edificatoare și de nețăgăduit preț aceste ceremoniale religioase, cari se săvârșesc acum aproape în toate satele noastre. Și fiindcă numai ritul nostru bogat poate îmbia a-

tari mângăeri sufletești, — chiar și străinii se ușurează în sufletul lor ascultându-le. Deosebita răvnă a preoției noastre întru pășunarea turmei cuvântătoare în aceste zile se evidențiază cu deosebire și prin cetirea de rugăciuni către cer, alcătuite de unii membri ai săi și cetite în genunchi, în fața poporului, de asemenea înge-nunchiat.

Scopul acestor rânduri a fost accentuarea atitudinii patriotice a preoției române, de care e condusă în toate vremile și în toate manifestările sale pastorale, o atitudine, a cărei roade binefăcătoare se resimt astăzi pe toată linia.

Și acum ne întrebăm: oare după atari probe netăgăduite și dovedite în lumina rezultatelor muncii acestei preoții, — mai zice-se-va și de aci înainte, din ori și care parte, că această preoție «se îngrășe pe nemuncite» din fărâmatura de «congruă» ce i-o întinde statul?..

Oare mai menține-se-va și după pacea mult așteptată nefericită și nejustă clasificare a preoților români: în preoți întregi și de jumătate, în ce privește remunerația lor din vistieria statului? Să sperăm, că toate acestea se vor spulbera de vântul cald al cunoștinței adevărului și al dreptății.

În această nădejde noi ne vom face și de aci înainte datorința, ca în trecut, față de patrie, biserică și neam, și vom ruga ceriul neconținut «pentru pacea a toată lumea»... pentru izbândă sfinte cauze, pentru care luptă de prezent brava noastră oștire. Dumnezeu să fie cu noi și cu patria noastră!

Monarhia austro-ungară.

(b.) Pentru orice om cu judecată normală poate niciodată ca și în situația actuală, încă nedescurcată, dar în deajuns cunoscută pentru a ne lămurii asupra curentelor ce conflictul războinic le deslușește pe încetul, ideile fundamentale ale monarhiei habsburgice, care i-au dat naștere, și rațiunea ei de-a fi și a ajunge la apogeul ei, nu vor putea fi înțelese mai bine ca acum.

Dușmanii monarhiei i-au contestat dreptul de existență, dreptul de a fi, pe motiv, că constituie o mare putere, care să sprijinește numai pe complexul atator popoare mici. Dar, că aceste popoare mici, ele singure fără un mare sprijin monarhic, nu trăesc într'o confederație de neamuri, care este monarhia habsburgică, nici pangermanii de odinioară, nici panslaviiști de astăzi, n'au riscat să afirme. Căci nici Schönerer de altădată, nici

FOIȘOARĂ.

Odăjdiile mitropolitului Sava Brancovici.

— 5 August 1684. —

Comunicare istorică

de Dr. Ioan Lupăș.

În «Zaconicul» publicat de T. Cipariu în «Acte și fragmente» sunt înșirate la pag. 259—260 odăjdiile mănăstirii Bălgradului, iar la pag. 261—262 cele dăruite «dela împăratul Moscului». Probabil dintre acestea va fi luat unele cu sine Sava Brancovici în vara anului 1680, când a fost izgonit din scaunul mitropoliei, ori mai târziu, după ce va fi reușit să scape din temnița dela Vinți. Se pare, că el ar mai fi avut lipsă de aceste odăjdi și în anii următori, când era considerat tot ca Mitropolit. Astfel pe un Apostol slavon dela biserica din Feleac s'a păstrat o însemnare, din care se vede, că și în vara anului 1681 Sava Brancovici era considerat în acele părți ca Mitropolit. «Să o deriagi și cine o va cliti dela svânta mănăstire, au călugăr sau popă sau diac, acela om să hie trecliat și procliat de 318 de svinți părinți și să hie ca și Iuda Scariatățchii, în dzile Apafii Mihaiu Craiu și Mitropolit Sava Brancovici, veleat 7189 (1681) mșta Iulia dni 24.»¹

¹ N. Iorga: «Scrisori și inscripții ardeleni și maramurășene» vol. II. pag. 100.

s'ar dovedi și prin scrisoarea publicată de Thallosy în Történelmi Tár¹ în care se spune că «episcopul grecesc... din nou îi si-lește și îi conturbă, își cere episcopia și din propria sa autoritate pune dieci valahi fără știrea generalului și în alte locuri în ascuns, deși după rânduiala legii noastre numai aici în mănăstire și cu învoirea sinodului general ar trebui puși, iar «lângă Cluj a sfințit și biserica grecească contra legilor țării, fără știrea Măriei Tale și a Țării, ceea ce până acum nu s'a mai întâmplat («Kolozsvar mellett contra jura regni görög templomot is szentelven fel, Nagyságod és az ország hire nélkül, mely addig nem volt.»)

Cuprinsul acestei scrisori e destul de nelămurit: numele episcopului «grecesc» nu e amintit, nici numele satului de lângă Cluj, în care el a sfințit biserica «grecească». Și ce e mai rău, e că scrisoarea nici nu e datată. Editorul ei o pune între anii 1680—1686. I s'ar putea preciza însă mai de aproape data și anume: anul 1682, în primăvara căruia veni în Ardeal, pe baza înțelegerii dintre Șerban Cantacuzino și Apafii grecul Ioasaf ca episcop al Românilor. Protopopii și preoții însă n'au voit să-l primească, fiindcă nu l-au ales ei, ci a venit numai «cu voia Măriei Sale, a Principelui» (Apafi).²

¹ 1878 pag. 706—7.

² N. Dobrescu: Fragmente pag. 52 și 59—60.

În scrisoarea sa din 14 Aprilie 1682 Șerban Cantacuzino înștiințează pe Apafi, că după dorința acestuia vlădica (Ioasaf) a fost sfințit în București și are de gând să sosească de sfintele Paști în mănăstirea Bălgradului, în Ardeal.¹ Acest Ioasaf însă n'a avut timp, să sfințească nici o biserică în părțile Clujului, fiindcă îndată ce și-a pus piciorul pe pământul Ardealului, s'a început reacțiunea preoției române contra lui. În 26 Aprilie 1682 au și fost ascultați cei dintâi martori, iar în 14 Iulie Ioasaf părăsi de bună voie scaunul vlădicesc. În acest scurt răstimp, fiind ocupat mai ales cu răsfrângerea părților, ce ridicaseră protopopii și preoții ardeleni contra lui, Ioasaf nu va fi avut răgaz să străbată în părțile Clujului sau mai departe spre Nordul Ardealului. Despre aceasta avem o dovadă și în scrisoarea adresată la 19 Maiu 1682 de protopopul Vasiliu din Mocod către Bistrișeni, arătând că preoții vidicului s'au jeluți, că nici o simbrie dela sate n'au, cum au rânduit țara și vlădica Sava, de toată casa 10 bani de casă și o mirță de grâu și clacă și s'au alegeaduit vidicul pre aceea. «Acum, necum să dea mirță și bani, ce nici ce au fost pân'acum, mai de mult nu dau. Deci ne smerim Mărilor Voastre, să faceți bine Măria Voastră, să scoateți ce simbrie s'au fost alegeaduit atunci, să nu

supărăm pre Sventia Sa Vlădica Ioasaf deacă-l va aduce milostivul Dumnezeu, că Măria Voastră ați voit așa, să dăm știre Mărilor Voastre: ce nevoie va avea, să ne jeluim Mărilor Voastre, să nu supărăm pe Vlădica. Deci noi ne jeluim Mărilor Voastre că s'au făgăduit să dea clacă și la dzile pielceale de miel, la Singirdz și la Ispas și la Rusalii, ci nu dau nimic. De aceasta ne rugăm Mărilor Voastre».¹

Din cele arătate mai sus rezultă, că grecul Ioasaf era oarecum cruțat și sprijinit de principele Ardealului și de oamenii lui, deci n'ar fi trebuit să umble în ascuns și dacă s'ar fi întâmplat, să sfințească vre-o biserică, nu putea fi învinuit că lucrează contra legilor Țării ori fără învoirea lui Apafi, cu a cărui știre și încuviințare venise în Ardeal.

Pare deci admisibilă ipoteza, că învinuirea privitoare la sfințirea bisericii lângă Cluj, contra legilor țării și fără învoirea lui Apafi, e a se aduce în legătură cu Sava Brancovici, a cărui calitate de mitropolit era recunoscută în Feleac și la 24 Iulie 1681.

Dar ca el să fi umblat pe acolo și să fi sfințit biserica din chestiune, nu s'ar putea explica altfel decât admițând, că în toamna anului 1680, la stăruința lui Șerban Cantacuzino, Apafi va fi eliberat din temnița pe Sava Brancovici, trecând cu vede-

² Török-Magyarkori államokmánytár vol. VI. pag. 229.

¹ Hurmuzaki: Documente vol. XV. partea II-a pag. 1380.

contele Bobrinsky de astăzi, n'au avut gând să-i facă pe Nemții austriaci, pe Cehi și pe Poloni, pe Sârbi și pe Slovaci, independenți, pentru fericierea lor proprie națională, ci toți voiau se rupă întâi monarhia în bucăți, ca se o poată înghiți mai ușor Germania și Rusia.

Cu înghițitul pangerman s'a isprăvit de mult, și astăzi nici nu se mai poate vorbi de el. Dimpotrivă, Nemții au fost aceia cari au înțeles, că fără o monarhie tare habsburgică nici puternica Germanie nu se poate menține în fața dușmanilor, cari sunt aceiași și pentru Berlin, ca și pentru Viena.

Restă deci să vedem dragostea Rusiei pentru Slavii din monarhie. Este foarte ciudată această dragoste panslavă.

Ea ar fi justificată numai atunci, când ar avea de scop final cucerirea teritoriilor cehe, polone, slovace, sârbe, croate și slavone, ca sub o împărăție rusească, într'o mare Rusie, toate să se simtă mai libere decât sub dominația austro-ungară de azi. Dar bine, Polonia rusească, Ucraina, teritorii eminate slave, se simțesc ele mai bine sub Ruși, decât dacă ar fi supuse monarhiei noastre? Polonii și ucrainenii ruși prefer de omie de ori se ajungă sub dominație austriacă, decât să mai rămână sub cea rusească, deși sunt și ei Slavi, și vreau se și rămână ceace sunt, dar să nu mai fie — Ruși. Căci regimile austriace nici când n'au vrut se facă din popoarele din Austria austriaci-nemți, ci le-au lăsat ceace sunt, Cehi, Poloni, Ruteni, Români. Căci Cehul, Polonul, Ruteanul din Austria, vrea să rămână ce este, și de dragul panslavismului n'are să se facă Rus niciodată. Căci pretinsa dragoste panslavă a Rusiei pentru neamurile slave din monarhia noastră nu este altceva, decât o dorință mascată a rusificării acestor individualități etnice, diferențiate pronunțat de panslavistele idei, cari în realitate nu urmăresc decât un singur scop — *panrusismul*. Și tot așa se compoartă analogia și referitor la popoarele latine. Și noi, Românii, avem frați de rasă pe Francezi, pe Italiani, pe Spanioli, pe Portugezi. Dar noi vrem se rămânem Români, cum suntem, și fiindcă suntem cel mai mic popor din rasa latină, vrem să rămânem acolo unde putem avea garanția cea mai bună a existenței noastre. Aceasta ne-o dă monarhia habsburgică, ocrotitoarea cea mai probată a popoarelor mici. Iar din aceste popoare nu facem numai noi parte, cu Cehii, cu Polonii, cu Croații etc., ci și — Maghiarii, cari singuri au crezut, că pot se imiteze exemplul Rusiei, care vrea se rusifice pe toți Slavii, prin o politică de maghiarizare a popoarelor

din statul ungar, care nu a fost ridicat la vaza lui de astăzi de către Augustul Suveran spre scopul slăbirei interne a monarhiei, ci spre întărirea ei în afară. Iar marea putere a acestei monarhii se bizuie astăzi și-și va putea eluța isbânda finală numai pe baza principiului dreptății interne față de popoarele sale: *justitia regnorum fundamentum*. Această devisă a Habsburgilor e singura care a învins totdeauna greutățile interne. Cele externe le-au biruit popoarele credincioase acestei dinastii. Astăzi popoarele monarhiei își fac datoria cu vârf și îndesat. Fie, ca recompensa să le aducă deodată cu pacea glorioasă, încheiată cu dușmanii învinși, și *pacea internă*, reconstruită pe fundamentul dreptății, egalității și frățietății reale.

Nu mai atunci monarhia va fi deplin biruitoare pe toată linia, mărirea ei dăinuind pentru veci!

Armata noastră.

(b.) Se spune, că nemuritorul Rege al României, Carol I-iul, când Germanii au pătruns în luna August în Franța până aproape de râul Marne, ar fi zis: «Mă miră foarte mult, că prima strașnică ofensivă Germania nu a folosit-o împotriva Rusiei, ci s'a uzat primele și cele mai bune forțe în luptele contra Franciei?»...

Astăzi ne dă mult de gândit această aserțiune a înțeleptului Rege defunct și a mult probatului beliduce și creator al independenței României.

Se poate, că dacă Germania nu-și dirigea dela început forțele principale spre Franța, ci în schimb spre frontiera rusă, nici pierderile noastre, cari am trebuit să ținem piept cu primul asalt al tăvălugului moscoviților, nu erau la început atât de mari. Și se poate, că astăzi armatele noastre aliate erau în Varșovia de mult, dacă nu și mai departe. Se poate, zicem, că cine poate ști, ce-ar fi fost, dacă nu era altfel...

La tot cazul, că tema principală și cea mai grea de rezolvit, din punctul de privire al dublei alianțe, ni s'a dat nouă dela început pe frontul nord-estic. Și cine mai poate nega astăzi proba de foc, pe care au susținut-o regimentele armatei noastre, cu o nemai-pomenită vitejie, cum nu o cunoștea până acum istoria războaielor a nici unei armate din lume?

Armata noastră este splendidă, adevărat bine pregătită, ceace dovedește campania de opt luni, de când fără să exagerăm, putem susține, că greul greului îl duce armata austro-ungară pe cele mai variate terene de luptă ale actualului războiu.

Asaltul repede al Rușilor dat la început asupra Galiției nu a fost altceva, decât un analog succes efemer, pe care l-au avut Francezii în Alsăția de sus, — grație exclusiv tradării de patrie a unei părți din populațiunea vândută și artificial îndușmănită întreselor patriei. Amândouă aceste succese reușite numai prin stratagema corupției, dau o notă de slăbiciune armatei, care se folosește de ele, decât să-i califice reputația unei respectabile valori de strategie corectă militară. De asemenea mijloace orice armată în fine se poate folosi, dacă nu ține la respectul propriu, prin ceace însă nu poate impune nici un respect dușmanului într'un războiu, care se poate începe cu șiretlicuri, dar nu se poate decide, decât prin capacitatea de luptă a celui mai destoinic în virtuțile militare. Căci războiul, ca orice manifestare în dezvoltarea energiei sufletești și trupești a omului, fără fond moral nu poate ridica pe pavăza lui o victorie finală și dăinuitoare!

Ceace a prestat armata noastră în aceste opt luni, este ceva supra-omenesc. Și vor fi mulți, cari sunt tentați a crede cu toate acestea, că alții ne întrec. Acestora trebuie să le spunem, că un soldat german descrie într'o scrisoare trimisă acasă din munții Carpaților de nord, unde luptă alături cu ostașii noștri, că în focul bombardamentelor din Belgia, în luptele următoare din Vosgi, și în încălțările încăierări din pădurile Argonilor, în cari la toate a luat parte, n'a găsit așa formidabile obstacole de învins, ca în luptele carpatine, unde i-a impus rezistența fizică și superioritatea de energie a trupelor noastre, dedate la asprile vieții, pe cari apusenii, deci nici Germanii, ortacii noștri, nu le cunosc.

O, da, este admirabilă armata noastră și admirația ei se resfrânge și asupra popoarelor monarhiei, cari sunt tăria și fala ei!

Și «*curajul, vitejia și disprețul de moarte*» al regimentelor românești din oastea admirabilă a Maiestății Sale, cari l-au stupefiat și pe corespondentul lui «*Fremdenblatt*» din Viena, și «*Crucea de fier*» aninată de împăratul Germaniei lângă medalia de aur dăruită la 1849 de împăratul nostru, care încunună drapelul regimentului 50 al Moșilor din munții apuseni ai Ardealului, dovedesc virtuțile de aur și fidelitatea tradițională a unui popor de ostași, de cari și eroii lui Hindenburg se miră, și li se închină lor cu cel mai mare respect, căci le sunt vrednici ortaci de luptă!

Și dacă un regiment aproape curat românesc a primit cea mai înaltă distincție a împăratului ilustru al mării puteri aliate monarhiei noastre, acea-

sta nu înseamnă, că lui să nu-i urmeze și altele, cât mai multe regimente, maghiare, germane, boeme, croate etc. cari toate, fără deschilinire, împreună formează fala și constituie puterea armatei noastre, a oastei neinvinsă a preainaltului nostru stăpân peste războiu...

Toate necazurile, toate mizeriile mici și mari, ce le îndurăm și le vom mai îndura noi cei rămași acasă, le vom purta cu abnegațiune, dacă vom ști, că oastei o să-i meargă bine până la sfârșit, ca și până acum.

Și dacă am citat cuvintele fericitului Rege al României la începutul acestor șire, am făcut-o fiindcă din ele să poate deduce importanța ce i-a atribuit-o marele beliduce armatei noastre, care cu concursul celei germane, după părerea lui, putea fi biruitoare deja de mult, dela început, asupra colosului dela nord.

Dar în fine, mai curând sau mai târziu, rezultatul final va fi cu siguranță înscris cu litere de aur pe drapelul negru-galben al splendidei noastre armate și per aspera ad astra steaua Habsburgilor între toate stelele lumii va străluci mai luminos ca niciodată asupra popoarelor măritei noastre împărății.

Fie, ca razele ei blânde să se reflecteze și asupra binemeritului sorți a poporului nostru românesc, și victoria și pacea să-i aducă și lui liniștea și mulțumirea deplină, ca jertfele isbânzii să nu-i fie înzadar.

O vorbire a lui Sir Edward Grey.

Ziarul „*Pester Lloyd*» primește cu datul de 23 Martie dela Londra un extras din cea mai recentă vorbire ce a ținut-o secretarul de stat al Mării-Britanie, *Sir Edward Grey*, în parlamentul englez asupra cauzelor, cari au provocat actualul războiu. După acest comunicat marele diplomat englez ar fi zis, că războiul putea fi împedat prin o simplă conferință între puteri, dacă Germania ar fi consimțit la aceasta. Franța, Italia și Rusia, — sustine *Sir Edward Grey*, — să declaraseră în luna Iulie 1914 gata a accepta conferința, și după ce Englitera luase inițiativa pentru acest consiliu, să făcuse propunerea Țarului și Împăratului Germaniei, ca diferendul să fie transpus judecătoria de arbitru dela Haaga. Germania a respins însă ori-ce propunere în sensul aplanării pe calea aceasta a conflictului. Conflictul iscat între Austro-Ungaria și Sărbia, pe care Germania l-a luat de prilej pentru războiu, putea fi aplanat mult mai lesne, ca și criza din Balcani, ivită înainte cu doi ani, care să mântuise cu bun succes. „Germania știa prea bine din experiențele culesse dela conferința din Londra, a spus *Grey*, că putea să se razine pe bunele noastre intenții la ori ce conferință. Noi n'am căutat vreo triumf diplomatică pe urma conferinței londoneze. Noi nu am unelțit, ei noi am lucrat imparțial și am pertractat pentru pace. Și noi eram gata să facem același lucru și în Iulie.

rea, dacă acesta în dese și îndelungatele vacanțe ale scaunului din Bălgrad a mai îndeplinit uneori vreo funcțiune vlădicească, la care negrești avea lipsă de odăjdii, ce va fi putut duce cu sine din mănăstire.

Se pare, că după moartea lui Sava Brancovici aceste odăjdii au rămas în Sibiu, de unde Apafi le duce înapoi în Alba-Iulia și le dăruiește mănăstirii de acolo, cu îndatorirea de a se păstra acolo și a nu se instrăina în nici un chip.

Aceasta rezultă din cuprinsul actului de donațiune subscris de principele Apafi în 5 August 1684, al cărui text este următorul: *Az Gyula Fejervari oláh Clastromhoz conferalt Popi köntösökről írott Collatio.*

Nos Michael Apafi Dei gratia Princeps Transsylvaniæ etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis. Hogy Brankovich Szava, előbbeni oláh Püspök, azon Püspöki hivatalhoz rendeltelen, — s tisztesség kívül való maga alkalmatlan viselete miatt a Püspökségről amovealtatván, Szebenben levő, Püspökségéhez való Papiköntösöket el hozattuk, melyeket fejedelmi kegyelmes dispozitioink szerint, másuva nem akarván fordítani, az Gyula Fejervari oláh Clastrom, és ahoz tartozó Ecclesiák szükségére engedjük, és adtuk és conferáltuk, a mint hogy engedgyük, ad-

¹ *Liber Regius Michaelis Apaffi vol. XVIII pag. 175-a.*

gyuk és conferáltuk is; ugy mindazonáltal hogy azon Püspöki és Papiköntösök reserváltassanak a meg irt Gyula Fejervari Clastromhoz, az Ecclesiák szükségére, nem lévén másképpen sem közelebb sem azután következendő oláh Püspököknek azokhoz semmi magános jussok, és szabados dispozitiojuk magoknak se nem reserváltassák, annál inkább ez hazából ki ne vihessék vagy vitethessék sem egy, vagy más tekintet, ut és mod alat el ne idegenítsék azon Clastrom és Ecclesiák károka, hanem mikor azon Clastrom, — s Ecclesiák arra rendeltetett emberei azon Püspöki hivatalhoz ki adgyák, akkoron uszálhassák, valamikor esmét az idő, és az alkalmatosság ugy kívánván vissza kellekik venni, tartozzanak vissza adni az Clastromhoz; melynek jövendőbeli erősségére és megtartására obligályuk és obstringályuk mind magunkat mind utánuk következendő legitimus Fejedelmeket és másokat is valakiket ezen dolog illethet ezen levélünk által. Datum in Civitate Nostra Alba Iulia. Die quinta Mensis Augusti A. 1684.

Michael Apaffi m. p.

În traducere românească:

Act de donațiune despre odăjdiiile preoțești dăruite mănăstirii românești din Alba-Iulia.

Noi Mihail Apafi din mila lui Dumnezeu Principele Transilvaniei etc, Prin această facem cunoscut tuturor căora se cuvine, că Episcopul românesc de mai

nainte Sava Brancovici, fiind înlăturat din scaunul episcopesc din cauza purtării sale necuviincioase și nepotrivite cu oficiul episcopesc, am adus odăjdiiile sale episcopicești aflătoare în Sibiu, pe cari după milostiva noastră dispozițiune de principe nevoind a le întrebuința în altă parte, le-am cedat, le-am dat și le-am conferit Mănăstirii românești din Alba-Iulia și bisericilor aparținătoare ei, pentru trebuințele lor, dupăcum prin aceasta le și cedăm, le dăm și le conferim însă cu condiția, ca acele odăjdii episcopicești și preoțești să se păstreze la numita mănăstire din Alba-Iulia pentru trebuințele bisericilor, neavând episcopii români, nici cari vor urma mai curând, nici cari vor urma după aceia, nici un drept privat asupra lor, nici să nu poată dispune liber de ele, cu atât mai puțin să fie îngăduiți a le duce sau ei înșiși sau prin alții afară din țara aceasta, sau a le instrăina în orice privință, pe orice cale și în orice mod, în paguba acelei mănăstiri și a bisericilor, ci numai atunci să le poată întrebuința, când oamenii mănăstirii și ai bisericilor, anume rânduiți spre aceasta, le vor da pentru slujba episcopicească, iar când timpul și ocaziunea va cere că ele trebuiesc luate înapoi, ei să fie datori a le da înapoi mănăstirii, pentru a căreia întărire și susținere în viitor ne obligăm și ne îndatorăm prin această scrisoare a noastră atât pe noi înșine, precum și pe principii legiuiri,

cari vor urma după noi și pe alții pe toți căți îi poate privi această afacere. S'a dat în cetatea noastră Alba-Iulia în ziua a 5-a a luni August anul 1684. Michael Apaffi m. p.»

La această danie a lui Apaffi pare a se referi următorul pasaj din «*Zaconic*»:

«Alt rând de odăjdii, cărți, scule beserecești. Care scule Măria sa luminatul și milostivul Domnul nostru Craiul den plecată milă a Măriei sale, văzând Măria sa sărăcia și scăderea beserecei noastre arătată-ș'au mila măriei sale cătră această casă dumnezească, dăruind aceste scule beserecești metropoliei Bălgradului.»¹

Nu este cunoscut nici timpul, când a murit mitropolitul Sava Brancovici, nici locul unde e îngropat. Atăta se știe, că la 1 Maiu 1683 nu mai era în viață. Pe tabla unei *Evangelii*, care se păstrează la biserica din Veștem, fratele său Gheorghe a lăsat, cu o scrisoare deosebit de îngrijită și frumoasă, următoarea însemnare: «Cu blagoslovenia arhiereilor. Dăna mână pre-luminatul și milostiv Domnului nostru Șarban Cantacuzino, trimis-am această sfântă și dumnezească *Evangelie* (la) sfânta biserică din scaunul Sibiului, în sat în Veștim; care preot va ceti dintr'ansa și nu va pomeni la sfânta lăturghie pre stăpânitori dă cari sau tipărit această sfântă *Evangelie* și pre smerit rugătorul *Mărilor Sale ră-*

¹ T. Cipariu: «*Acte și fragmente*» pag. 262,

În ultimii ani noi am dat Germaniei în repetite rânduri asigurarea, că din partea noastră nimeni nu va primi vre-un ajutor în atacarea imperiului german. Ceea ce am refuzat, a fost numai promisiunea necondiționată, ca să rămănem neutrali, chiar și în cazul uneia din cele mai agresive acțiuni a Germaniei față de vecinii ei.

Acum știm, că Germania a fost atât de pregătită pentru război, cum aceasta se întâmplă numai la un popor, care voiește războiul. Să știe, că Rusia a purtat în secolul trecut repetite războaie, pentru că le-a voit, și același lucru s'a petrecut și acum. Dar noi săntem hotărâți, ca războiul acesta să fie și ultimul...

Secretarul de stat englez a declarat în cursul vorbirii sale mai departe, că promisesse Belgiei încă de mult înaintea războiului, că Anglia nu va viola niciodată neutralitatea ei, câtă vreme ea va fi respectată de alții. „Îndată ce Germania a intrat în Belgia, noi am fost dator să ne oprim asupra acestui atac cu toate forțele noastre. Dacă nu făceam acest lucru în primul moment, ar mai putea crede cineva astăzi, că noi, când Germania atacase Belgia, culcându-i populația cu pușca la pământ, și pustiindu-i țara într'un chip, care vatămă toate orânduiele și obiceiurile de război, din punctul de vedere al umanității, mai crede cineva, repet, că noi puteam sta liniștiți să privim acest lucru, fără a ne face vinovați de o eternă rușine?”

O condiție esențială pentru pacea ce va urma acestui război va trebui să fie restituirea vieții independente naționale și a liberei posesiuni teritoriale a Belgiei, dându-i-se după putință și o despăgubire pentru cumplita nedreptate ce i s'a făcut.

Marea idee pentru care aliații noștri se luptă este, ca naționalitățile Europei să aibe de aci înainte o viață proprie independentă, și se poată progresa în dezvoltarea lor proprie națională în cea mai deplină libertate, indiferent, că sunt mari sau mici națiuni.

Noi am învățat dela începutul războiului dela profesori și publicisti germani a cunoaște idealul german. Acesta este, că Germanii sunt un popor superior, care își poate permite tot, ca să ajungă la putere, și orice opunere acestei porniri Germanii o consideră de injustă.

Germanii tind la dominațiune, asupra națiunilor de pe continentul Europei, nu ca să le aducă acestora libertatea, ci ca să le aservească Germaniei. Sir Edward Grey încheie vorbirea sa declarând, că mai bine vrea să se prăpădească sau să părăsească Europa, decât să mai trăiască în asemenea condiții pe acest continent...

Răspunsul la aceste declarațiuni ale lui Sir Edward Grey, îl gătește cetitorul în articolul care urmează.

Intențiile Germaniei.

Din partea dușmanilor monarhiei noastre, și mai ales din partea dușmanilor Germaniei, s'au pus și se mai pun necontenit fel de fel de intenții ascunse în socoteala Germaniei, pe care nedreptății ei adversari caută să o prezinte drept inițiativa exclusivă a războiului actual.

Cel mai grav motiv, de care s'ar conduce politica germană, l-a accentuat Sir Edward Grey în recenta sa vorbire amintită în articolul premergător, în care a zis, că „Germania vrea să-și înfrundeze toate micile state naționale din Europa”.

posatul Sava Mitropolitul Ardealului, împreună cu tot niamul și rudenie aceluș Mitropolit oricât s'au petrecut de pre această lume și că au mai rămas cu viață pe fața pământului, acel preot să aibă a da samă nainte înfricoșatului județ. Datu-s'au în București în luna lui Mai 1 zi în anul Mântuitorului H(ri)s(tos) 1683.

*Gheorghe Brâncoveanu.*¹

Dacă Apafi a adus odăjdile lui Brancovici la Alba-Iulia din Sibiu numai după moartea acestuia și dacă e adevărată afirmațiunea, că după eliberarea lui din temnița Vinului, Sava Brancovici a fost lipsit de «putința de a părăsi Ardealul»,² iar din «Socoteliile Sibiului» știm, că la începutul anului 1682 el primia dela magistratul sibiian milă de 2 fl., ne pare verosimil, că mitropolitul Sava Brancovici a murit în Sibiu, unde va fi și fost înmormântat. În cimitirul bisericii din Groapă (suburbiul Iosefin) se păstrează încă și astăzi o foarte mare piatră de mormânt, a cărei inscripție încă nu s'a putut descifra din cauza mușchiului, de care e năpădită. Ar merita să-și ia cineva ostăneala, să dispună curățirea și așezarea ei într'un loc mai ferit de ploaie, căci o astfel de piatră este cu neputință să fi fost așezată pe mormântul unui om de toate zilele.

¹ N. Iorga o. c. pag. 202.

² Idem: Istoria bis. românești vol. I. pag. 370.

În fața acestei acuze — care seamănă pe departe unei captații a neutralilor, — să vedem scopurile mărturisite ale Germanilor, pe cari le expun unul din cei mai eminenți scriitori politici, profesorul Dr. Franz von Liszt, consilier intim și fost ministru german, în broșura sa: „O ligă a statelor Europei mediterane”.

„Iată ce zice dl profesor Liszt în broșura sa, la pag. 28, textual:

„În toate inimile dincoace și dincolo de granițele germano-austriace astăzi va găsi un vesel ecou ideea, ca alianța între cele două mari puteri centrale nu numai să se mențină, ci să se stringă mai mult, ca până acum.

În prima linie eu mă gândesc la o ancorare a acestei uniri pe calea dreptului constituțional, întregită prin o convenție militară. Apoi mă gândesc la o uniune comercială politică, care în fine nu trebuie să necesiteze și o delăturare a tuturor barierelelor vamale.

Dar cu toate aceste condiții, totuși cele două puteri centrale nu vor putea încă deveni atât de tari, ca ele împreună să formeze la oaltă o putere mondială. Teritoriul lor, ori cât de strâns ar fi legate aceste două monarhii una de alta în viitor, nu va forma încă nici 4 milioane kilometri pătrați și va rămânea dispărent de mic față de Anglia, Rusia și Statele Unite. Iar populația de 120 milioane rămâne departe în urma celor două state întâi numite.

Legătura mai strânsă între cele două puteri centrale va câștiga numai atunci o importanță deosebită, când ea va forma punctul de cristalizare pentru organizarea celorlalte state din Europa mediterană. Spre deosebire de „Europa centrală” eu socotesc aparținătoare la „Europa mediterană” întreg teritoriul dela Marea ghețoasă din nord până la malurile Mării mediterane. Prin urmare, întreg continentul european fix, în afară de Franța, peninsula pireniceică de o parte, și de altă parte în afară de Rusia. O ligă de pace între ele a statelor cari ocupă acest teritoriu, inclusiv coloniile lor, ar corespunde în toate privințele forțelor cari să cer dela o putere mondială.

Mai întâi iau în calcul Olanda cu coloniile ei. Pe urmă pe cele trei state scandinave (Danemarca, Suedia și Norvegia), cari ca și Olanda au persistat în acest război într'o absolută neutralitate. Cu privire la Danemarca referințele între Germania și acest stat după războiul fără îndoială vor fi mai bune ca mai înainte. În sud-vest și la sud cad în sfera Europei mediterane Italia și Elveția. Pentru Elveția atașarea la această coaliție de state ar însemna cea mai bună garanție a neutralității ei. Iar ce privește Italia, ea formează o indispensabilă verigă tare, fără de care nu se poate încheia lanțul acestei alianțe spre sud, și care leagă Europa și de Africa de nord. După încheierea păcii și încordarea între Austro-Ungaria și Italia are să se sfârșească.

Dar de Europa mediterană se țin și statele balcanice, inclusiv Turcia europeană. Aici e adevărat, că împrejurările sunt încă neclare, ca să putem face combinații sigure.

La participarea României și Bulgariei în această coaliție s'ar putea calcula, dacă pretenziunile pentru estinderea teritoriului lor vor fi satisfăcute. Serbia și Muntenegrul se vor supune și pot fi ținute în frâu. De deosebită importanță este Turcia pentru această coaliție de state mediterane, din punct de vedere economic pentru toate și pentru fiecare din ele în particular.

Calculând acum întreg teritoriul ce l'ar cuprinde această ligă a statelor enumerate, el ar face circa 8 milioane kilometri pătrați, cu o populație de vreo 200 milioane.

Ca teritoriu ar rămânea și acum înapoia Angliei, Rusiei și Americii. Populația numai ce privește Anglia (care cu coloniile are peste 400 milioane locuitori).

Dar această coaliție ar avea o poziție fermă în micul cerc al puterilor mondiale. Neamăsurat mai puternică ar deveni situația ei, când și Franța și cu ea împreună Spania și Portugalia s'ar atașa acestei coaliții. Dar despre posibilitatea aceasta nu putem încă vorbi.

În uniunea statelor europene mediterane, așa cum le-am expus până aci, imperiul german va avea de îndeplinit un rol ales și multămitor. Nu ca să fie detentorul unei egemonii, care rol nu s'ar putea umi în nici un chip cu independența și situația de sine stătătoare a membrilor acestei uniuni, ci Germania în această coaliție de state va fi asilul sigur al păcii și liniștii Europei. Va fi primus inter pares: nu în drepturile ce le va pretinde pentru sine, ci în obligațiile ce le va lua pentru ceilalți...

Prin urmare, dacă scopurile oficiale ale Germaniei sunt aceleași, pe cari le expune dl profesor Liszt, atunci întreg procesul de intenții subversive, pe care caută să i-l facă dușmanii ei, este perdat apriori și neutralii

¹ Ein mitteleuropäischer Staatenverband, als nächstes Ziel der deutschen auswärtigen Politik, Leipzig 1914, Verlag von S. Hirzel.

de azi vor fi ca mâne prietinii și sprijinitorii acestor scopuri, cari singure pot aduce Europei mult cercate o consolare într'un mai bun viitor...

Când sultanul promite.

— Povestire de C. D. —

Principele Ardealului, Ștefan Bathori, izbuti să facă în 1572 un deosebit serviciu aliatului său, sultanului Selim II.

Sultanul, recunoscător, îl rogă să-și exprime o dorință oarecare, și își dă cuvântul împărătesc, că are să i-o împlinească cu plăcere, dacă-i va fi cu putință.

— Bine, răspunse îndată principele, eu aș avea o dorință. Toată lumea vorbește despre frumuseța soției sultanului, acordă-mi favoarea să o privesc cu ochii mei proprii!

Selim, înspăimântat, se opuse și zise să ceară alt ceva, dar lucrul acesta îl nici o întâmplare. Principele Ștefan stăruia totuși și mai departe, și pretinse sultanului să-și țină cuvântul dat.

Tăcut și jalnic intră tânărul sultan, însoțit de principele ardelean, în harem. Sultana îi fu prezentată. Privirea ei tristă, ca moartea, se pironi asupra soțului său împărătesc. Era o femeie de frumuseță incomparabilă, de naștere din Grecia. Principele, cu totul orbit, uită orice altă impresiune și nu se mai gândi la jalea adâncă înscrisă pe fața femeii.

— Vestea n'a fost exagerată, — strigă el cu însuflețire, — dimpotrivă, rămâne cu mult îndărătul realității ce o văd acum cu ochii mei.

Și zise sultanului, că este cel mai fericit soț de pe pământ, căci un astfel de juaier nu mai are nime'n lume.

Nefiind pofit să rămâie, oaspele se despărți de frumoasa păreche, care rămase singură.

Însă abea ieși în anticameră, și auzul său fu izbit de pocnetul aspru al unei împușcături. Fără să se mai socotească, se aruncă înapoi în odaia de unde ieșise. Și, cuprins de înfiorare, văzu pe sultana, frumoasă ca o icoană, și trăgând să moară, lungită pe covor.

Cu g'as stăns de durere grăi sultanul Selim:

— Eată, prințule, aici ț-i opera! Te-am rugat să-mi ceri alt ceva. Și puteai să mă scutești de pierderea aceasta. Legea neduplecată a profetului nostru spune, că prima soție a sultanului trebuie să moară de mâna soțului său, dacă ochii ucii bărbat străin au îndrăznit să o privească...

Principele, desperat, părăsi haremul. Și două z'ua aceasta plină de groază, mai vieții patrușprezece ani, din aceștia 12 ani pe tronul Poloniei; însă niciodată n'a putut să-și gonească din minte tabloul cumplit, cum sultanul, ucisă din pricina curiozității lui indiscrete, sta întinsă pe covor și în frumuseța ei divină se lupta cu moartea.

Românii în război.

Când se va scrie istoria actualului război, după încetarea groazniciei furtunii, atunci, când vor putea fi studiate în liniște toate amănuntele sale, părțile bune și părțile rele, bravurile și greșelile: va fi cu neputință să se fie trecut cu vederea soldații noștri, soldații români, cari fac adevărate minuni pe câmpul de război. Li s'a dus vestea pretutindenea acestor pui de lei, și astfel nu e mirare, că toți cari ajung în apropierea frontului de bătaie, caută să se apropie de ei, să-i vadă, să-i cunoască. Un corespondent de pe câmpul de război al ziarului vienez „Wiener Extrablatt” încă ardea de dorul de a face cunoștință cu vitejii soldați români. Și i-a văzut, în Galizia, în tranșee, la 150 de pași aproape de dușman, veseli, în foc, ori gata de atac în fiecare moment. Și acum își comunică impresiile, culese în lagărurile Românilor, aflători în armata austro-ungară. Dăm și noi din ele partea următoare:

„Am voit să văd pe Români în luptă. Știam, că ei dețin pozițiunile noastre cele mai nordice în Polonia rusească și că le apăra cu o vitejie remarcabilă...

Dela orașelul în care se află comandamentul trebuie să mai parcurgem încă 40 km. în automobil, peste câmpii înzăpezite, sate pustiite și părăsite și drumuri absolut impracticabile. Ne oprim la o pădure și ne scoborâm din automobil.

— În dosul pădurei, — ne spune căpitanul de stat major, care ne însoțește, — se află pozițiunile noastre...

Drumul prin pădure este lung și anevoios. În cele din urmă ajungem la cea-laltă margine a ei, dealungul căreia se înșiră șanțurile și tranșeele noastre. Impușcăturile se succed cu prisosință, ceea ce dovedește, că lupta nu stagnează.

— „Vă rog, mergeți câte unul și cât se poate mai plecați”, — ne recomandă conducătorul nostru.

Ne supunem și ne coborâm cu precauțiune în șanț, de unde apoi printr'un întreg labirint de șanțuri ajungem la tranșeele noastre, ocupate și apărate de Români noștri transilvăneni. (Corpul 12 de armată)

Un locotenent ne întâmpină și ne anunță prin telefon sosirea noastră comandantului regimentului. Tot odată el ne dă și informațiunile pe cari le dorim, asupra pozițiilor Rușilor, spunându-ne, că depărtarea dintre noi și dușman nu e egală, ea variază între 150 și 1500 pași; acolo unde ne aflam, ea măsura vreo 400 pași.

Tranșeele sunt pline de zăpadă, noroiu și apă, și astfel înaintarea se face cu mare anevoie... Ori cum, ofițerul ne conduce până la întăriturile de prima linie, — la 250 pași aproape de dușman, unde în văjăitul gloanțelor, cari scormonesc fără încetare țărâna, ne povesti diferite episoade din ultimul timp. Cel mai interesant dintre acestea e de sigur următorul:

— De îndată ce Rușii sflară, că au în fața lor Români, ei cântară peste noapte cântece populare românești, ale căror sunete ademenitoare ajungeau firește până în tranșeele noastre. Bieții Români ascultau uimiți aceste cântece, cari nu le erau străine, și aducându-și aminte de căș țale lor, de cei pe cari li lăsaseră acasă, deveniră trști și căzură pe gânduri... Majorul lor le găsi numai de cât leacul:

— Cântați și voi! Le porunci el pe un ton prietenesc. Nu vă lăsați mai pe jos! Și Români cântară; mai întâi cu șifal, dar apoi din ce în ce mai tare. În curând nu se mai auzia dealungul întregii păduri de cât un cântec:

— *Frunză verde...*

Care era pentru ei și o ușurare sufletească și o mângăere în greiele încercări la cari erau supuși...

Va să zică, Români dincoace, Români dincolo, la dușman, Români, pe cari scârta i-a pedepsit astfel, că i-a băgat în foc pe unii în contra altora, făcând să se omoare frate pe frate. Dar oricât de mari dușmani să fie unii altora, în momente de odihnă, în momente de liniște, sufletele lor se unesc și împreună fac să resune pădurea de doina românească, de: *frunză verde!*

Dela conferențele preoțești.

Cugetări asupra propunerii părintelui econom C. Nazarie.¹

— Lucrare citită în conferența preoțească ținută în Săliște la 19 Februarie 1915. —

Fraților preoți! În ședința conferenței extraordinare, ținută în legătură cu colegiul preoțesc din 23/I. a. c. între altele părintele protopop Dr. Ioan Lupăș a ținut să atragă atențiunea preoțimei tractuale și s'o îndemne a cugeta asupra unei măsuri folclorice, ce s'a propus și introdus în biserică din România.

E vorba de înțeleapta propunere a părintelui C. Nazarie, aprobată de Consistorul Superior Bisericesc: „De-a se săvârși rugăciunile de dimineața și Utrenia în presara duminicilor și a sărbătorilor de preste an. În chipul acesta preotul ar fi mai cruțat în vederea predicii, cântărețul ar fi foarte mult ușurat în serviciu, când se știe, ca atunci când ajunge la utrenie și când lumina e în biserică, bietul cântăreț nu mai are putere să cânte, ci scoate efortări mai mult de miă, decât de înaltare sufletească. Hvalitele (laudele) ar trebui pretutindeni cetite, troparele, icoasele, condacele și stihirile deasemenea”.

Având a ne strânge, în timp mai apropiat într'un un nou colegiu preoțesc, ni s'a lăsat și nouă spre meitare, cerându-ni-se în această întrunire o pronunțare, de se poate sau nu introduce și în biserică noastră. Și, dacă da, atunci conferința de astăzi să cuprindă un conclud, prin care să se ceară sfântului sinod episcopesc al bisericii noastre, singur competent în chestiuni spirituale, introducerea schimbării amintite și la noi.

Voidn a-mi îndeplini și eu datorința față de această însărcinare a părintelui protopop adresată nouă tuturor, m'am cugetat, ba fiind vorba de-o chestie importantă, merită să imprimăvăreză amorteala oratoriei, să toarne viață și putere în sufletele paștorilor, nu mai știece a spune, ca chiar am studiat propunerea părintelui econom Nazarie, ca aceea-ce afirm și susțin, după putință să și documentez.

¹ Spre a se cunoaște și discuta și la noi propunerea părintelui econom Nazarie, adusă cu gând curat, de-a fi un nou îndemn de trezire și chemare a preoțimei la o viață nouă, potrivită cu cerința vremilor în cari trăim, dau publicității acest studiu. Am nădejdea, că va afla răsunetul recerut, în inimile tinere ale preoțimei, către care mă adresez în primul rând.

În temeiul acestor cercetări constat, că această schimbare e un început din cele mai salutare, chemat să primenească și să adapteze împrejurărilor, dar nu să nimicească prescripțiile vechiului tipic.

E un mare adevăr, că până astăzi biserica noastră nu are un tipic potrivit cerințelor vieții practice, edat de forurile superioare bisericesti, după care să se săvârșească slujba rituală. Avem însă aproape în fiecare parohie, unul sau altul, hărăzit de obiceiurile vechimii, sau întocmit cerințelor locale, de cutare preot. Cel general, pe care îl avem și îl găsim preseris în cărțile de slujbă, e întocmit mai mult pentru viața din mănăstiri. Ni-o mărturisesc atâtea locuri, în cari se îndeamnă și îndatorează, ca frații să mai cetesească cutare rugăciune în chilii, și altele de felul acesta.

Între chemarea mănăstirilor și a bisericii e totuși o deosebire esențială. Până când acelea sunt mai mult institute de rugăciune, de îndreptare și pocăință, biserica pe lângă acestea mai are frumoasă însărcinare de a fi totodată un focular viu de școală practică, care să frângă credințioșilor săi deodată cu slujba liturghiei și învățătura evangheliei, și în legătură cu aceasta tot felul de cunoștințe și povețe menite să nobiliteze inimile, să întărească credința în Dumnezeu, să lumineze și să deștepte mințile, și să-i deie toate sfaturile corespunzătoare unei vieți creștinești conștiente, barnice și cinșite! Și numai urmând astfel dem căldură, viață și slăbzenie și slujbei liturghice, care fără de învățătura predicii rămâne o formă moartă, un trup fără de suflet! Căci cultul liturghic cu învățământul stau în raportul ce-l are lumina față cu căldura. Precum cu apunerea luminei dispăre și căldura, tot astfel stângându-se lumina cuvântului, se stinge și căldura cultului liturghic, zice profesorul C. Erbiceanu, în studiul său intitulat „Personalitatea preotului ortodox”.

Propunerea părintelui econom Nazarie e de-a se introduce slujba dimineții și-a utreniei seara la veceră. O schimbare, care netinându-ne strâns de forme, după părerea mea s'ar putea ușor introduce și la noi. Să ne întrebăm noi, preoți, cine și câți asistă la slujba utreniei? Răspundem, că foarte puțini. Câțiva bătrâni și bătrâne, cari și-au trăit traiul, și cari, ostăniți de mulțimea anilor, și săbiți de-a mai putea săvârși vre-o muncă, tot așa ar veni și la slujba de seară. Încolo cei în puterea vârstei, mulțimea, cam peste tot locul participă numai la liturghie. Ajungând și noi la o astfel de învoire, s'ar ajunge totodată la o înjumătățire compănită și dreaptă a serviciului divin.

Fiind sinceri, și cugetând cu destulă stăruință, nici n'ar fi aceasta vre-o schimbare mare și neîngăduită. Căci sunt puține ezi bisericile, în cari se mai cetesc canoanele. Nici chiar biserica de model a Mitropoliei nu premerge cu pildă în această privință. Și unde se cetesc, prea mult folos nu aduc. Căci de multeori cetania e atât de grăbănită, și neavând textul bisericii noastre o stilizare pe înțeles, nici interpretare corectă, dacă vei întreabă pe însuși cetățul, cam cu greu ar putea spune, ce a cetit. S'ar putea deci ceti și în presară ori s'ar putea chiar și omite, cum se întâmplă în multe locuri. Dar preotul ar trebui îndatorat, a cuprinde învățămintele morale din aceste cetani în predica zilei. Atunci negreșit poporul credincios ar avea mai mare folos.

La sărbători s'ar părea poate lucru mai greu. E însă tot atât de ușor. Căci polileu, pripelele, și celelalte ale sărbătorii se pot tot așa de bine cânta seara ca și dimineața. Ba, fiind slujba de seară și de noapte învăluită mai de mult misteriu și mai pătrunzătoare, cuprinsul cântărilor mai tainic, sunt chiar mai potrivite seara.

S'ar putea ivi însă obiecțiunea, că seara nu vine nimenea, că credincioșii sunt duși la lucru. Se poate. Așa mi se întâmplă în parohia Cristian, în zilele de lucru. La slujba vecerniei, nu avem nici un credincios, decât pe învățătorii cu copiii mai mari de școală. E însă tot așa de adevărat, că și slujba dimineții este cercetată de foarte puțini.

E de adăugat încă la acest loc, că în unele sate nu se săvârșește niciodată rugăciunea de seara, a Vecerniei, ceace e trist și foarte greșit. Căci unde nu se slujește vecernia, chiar în urma preserilor canonice, nu s'ar putea săvârși nici liturghia, fiind vecernia o slujbă pregătitoare și stând în strânsă legătură, una cu alta. Deci și de nu e cercetată de credincioși, preotul e îndatorat a-și îndeplini serviciul, căci pentru aceea, e slujitor al altarului. Și în legătură cu vecernia s'ar putea săvârși destul de bine și a utreniei, până inclusiv peasna a nouă.

Nu s'ar găsi deci piedeci, ca să nu se poată introduce schimbarea amintită pretutindenea. Cum și-o va îndeplini unul sau altul, rămâne chestie de conștientiozitate a fiecăruia.

Din vre-o parte, și mai ales din partea mărginimei, s'ar mai putea spune, că după o astfel de acumulare nu se mai pot ținea „privegherile”. Răspund și la această obiecțiune, că o astfel de introducere nu e altceva, decât priveghere. Dar poate s'ar scărta ceva din venitul preotului? Eu zic, că nu. Căci celce are voie și dragoste de o astfel de rugăciune, tot o va remunera, ca să se slujească în numele lui. Tocmai așa, dupăcum cer în câte-o zi de Duminecă sau sărbătoare, — când se știe din partea tuturor, că preotul e dator să slujească liturghie, — vin și cer, ca slujba să se facă pentru cutare bolnav, călător etc. Tot asemenea s'ar întâmpla și cu „privegherile”.

Preotul, la tot cazul, ar fi mai cruțat. Mai presus de toate însă i'ar înlesni munca atât trupește cât și sufletește. Trupește, că nu ar trebui să mai stea ceasuri întregi într-una în biserică. Sufletește, că s'ar putea îndeplini cu mai multă conștientiozitate îndatorirea de cuvântător, de învățător al poporului.

Căci, trebuie să recunoaștem cu toții adevărul, că slujba preotului nu constă atât din săvârșirea cultului liturghic sau a cutărei rugăciuni, căci a ceti din carte și a te închina, a cădi și-a îndeplini slujba botezului sau a maslului, peste tot a administra tainele preoției, pe lângă puțină năzuință și istețime, le poate săvârși oricine știe ceti și scrie, dacă are și darul preoției. Trecutul a adevărit în destul acest lucru. Și chiar și prezentul ne mai îngăduie o astfel de documentare. Ci partea de căpetenie a chemării preoției o formează și trebuie să o formeze cuvântul, predica. Aci se cuprinde sâmburele, din care a încolțit a crescut și s'a dezvoltat pomul bisericii lui Cristos. Și tot numai prin cuvânt, se va putea cimentea temelie, se va putea propovedui celor străini sau înstrăinați de biserică prin creșterea greșită din școli înalte, se vor putea da, ținând pas și cont de preocupările vremii, impulsuri nouă spre progres în toate!

Creștinismul s'a propagat nu prin foc, nici prin sabie sau teroare, ci prin cuvânt. Spre acest scop, după arătările sf. Iustin Filozofului „încă în timpurile primitive ale creștinătății se adunau creștinii în nește sfinte locuri sau biserici, unde mai întâiu se cetia și apoi se explica Sf. Scriptură, cu aplicare la preocupările curente”. Despre aceasta mărturisește și Tertulian în Scr. II zicând: „noi ne adunăm, ca să căpătăm cunoștințe despre sfânta Scriptură, și să învățăm, ce anume despre împrejurările timpului prezent, poate a ne servi sau de lecțiuni pentru viitor, sau de aplicare pentru prezent. Prin aceasta noi ne întărim în credință, ne deșteptăm și ne întărim nădejdea și prin studierea poruncilor divine ne înrădăcinăm învățătura mântuitoare în inimile noastre, ne mângăiem unul pe altul și ne lăsam a fi conduși de cuvântul lui Dumnezeu”. [Arh. Silvestru Bălănescu, Bis. ort. 76—77] iar sinodul al VI-lea ecumenic însărcinează pe slugitorii bisericii: „de-a învăța pe popor cuvintele pietății și ale dreptății creștine în toate zilele și mai cu deosebire în zilele de Duminecă”. [Can. 19 sinod VI. Ecum.] Și earși alte canoane „ordonă preoților să învețe și să educe pe creștini și pedesește cu eliminarea din cler pe ceice nu învață pe popor cinstirea lui Dumnezeu în două Dumineci consecutive”. [20 de ani dela înființarea facultății teologice din București. V. Oiaga: Rolul preoților parohi, p. 34].

Mântuitorul Cristos, dimpreună cu sf. Apostoli, deosemeni pune însemnătatea cea mai mare pe cuvânt, pe îndatorirea de a învăța și educe. „Apostolii n'au primit porunca numai să boteze, adevărat să săvârșească cele sfinte, ci să învețe și apoi să boteze”. [idem p. 33]. „Mergând învățați toate neamurile...” (Mat. 28 19) zice El ucenicilor săi, precum „Voi sunteți sarea pământului...” „Voi lumina lumii...”

„Nu aprind lumina și o pun sub obroc, ci în sfeșnic, și luminează tuturor celor ce sunt în casă”. [Mat. c. V. v. 13—15]. Lui Petru îi zice: „Paște oile mele...” (Ioan c. XXI. v. 16). Iar acesta scrie la cei de o seamă cu dânsul: „Pașteți cea din voi turmă a lui Dumnezeu...” (I. ep. Petru c. V. v. 2). Apostolul Pavel în epistola către Efeseni (cap. IV. v. 11) lămurește acest cuvânt, împreună cu a paste cu a învăța, zicând... pe unii i-a pus păstori și învățători” arătând chemarea păstorească. Continuă și prin cuvintele: „Aduceți vă aminte de mai marii voștri ca de unii cari au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu... și le urmați credința”. Ep. către Ebrei c. XIII. v. 7). O spune apriat: „ca aceia sunt păstori adevărați, cari grăesc cuvântul lui Dumnezeu, eară nu aceia cari tac și stau muți ca niște idoli fără de suflet...” „Ca nu este numai atâtă acel adevărat și sobornicesc al lor lucru, ca să slujească liturghii și să-și păzască slujbele bisericilor. Lucrul lor cel sobornicesc și datoric la este, ca să învețe cuvintele lui Dumnezeu”, zice Arh. Silvestru Bălănescu în Bis. ortod. p. 76—77.

Faptele Apost. în cap. XVIII 4 ne arată, că „Pavel apostolul vorbea în biserică

în fiecare Sâmbătă și învăța pe toți”. Iar în Ep. I. către Corințeni c. I. v. 17 mărturisește adevărul cuvintelor Mântuitorului, zicând: „Că Cristos nu m'a trimis să botez, ci să binevestesc înțelepciunea cuvântului”. În Ep. către Timotei c. IV. v. 1 și îl jură pe aceța pe Dzeu, ca să învețe poporul lui Cristos, zicându-i: Te „încredințez înaintea lui Dzeu și a lui Cristos Isus, care are să judece viii și morții, te încredințez atât pe arătarea lui cât și pe împăria lui, propoveduește cuvântul, stăruie asupra lui cu vreme, muștră, ceartă, mângăie într-o toată îndelunga răbdare și învățătură”.

Și ca să amintesc și un glas al vremilor noastre, dl profesor dela București S. Mehedintzi în cartea sa intitulată „Cătră Noua Generațiune” p. 31, zice: „Preoții noștri să-și aducă aminte că Cristos n'a zis: mergeți și cetiți, ci mergeți și predicați evanghelia. Preotul s'ar cuveni adevărat să fie cel mai de seamă purtător de cuvânt și de idei în fiecare parohie”.

Deși s'ar mai putea aminti o sumedenie de locuri din Sf. Scriptură, din scrierile sf. părinți și ale altor îndrumători, cari toți cer cuvântul preotului, toți pun însemnătatea de căpetenie a chemării preoției pe îndatorirea de a povățui, învăța și educe poporul, mă mângăiesc la cele amintite, ținându-le suficiente, spre întărirea unui adevăr cunoscut de toți.

După orânduiala, care o avem astăzi, serviciul Duminecii, și mai ales al sărbătorilor, e tare lung. Și e știut, că nu preotul lungeste slujba, ci cântăreții, cari mărimea și sfintenia praznicului voesc s'o arate prin lungimea cântărilor, pe cari le întind și împodobesc, de crezi că nu se mai gată. Și cu toate acestea credeți, că-i trece cuiva prin minte să învinovătească pe cântăreți? Preotul lungeste slujba! Ba de le mai și predici, atunci să le vorbești cât de bine, toată osânda se ridică asupra predicii. Nu odată mi-a fost dat să aud „că am eșit târziu din biserică, că n'a predicat popa”. Și noi știm, că liturghia cea mai solemnă, dimpreună cu predica, nu poate dura mai mult decât e oră și jumătate. De nu vei ținea predica, mai ales la praznice, iarăși e dat să avzi, într-o parte saul alta, „că popa n'a aflat de bine să cuvinteze nici la un praznic mare ca acesta”. Așa, că de multeori nu ști cum să faci, ca să fie bine.

Astăzi credincioșii bisericii noastre sunt împărțiți în două tabere, într'a bătrânilor și a tinerilor. Cei dintâi, bătrânii obișnuiți cu trecutul, deși nu sunt împotrivi, sunt împăcați și far' de predica. Tineretul însă, care fie prin școală, fie prin meserii, prin negoț s'a deșteptat, a umblat prin țări și orașe străine, și a văzut cum își îndeplinesc preoții altor neamuri slujba lor, nu mai sunt împăcați cu trecutul, cer ca și preoții lor să-i îndrume, să le arate căile cele mai drepte, pe cari apucând, mai cu ușurință să-și asigure traiul vieții. E timpul suprem să auzim glasul viitorului, să recunoaștem cerința vremii și s'o îndeplinim noi, din îndemnuri proprii, far se mai așteptăm ca să ni se ceară anume, sau chiar să ni se impună de către autoritățile noastre bisericesti.

Acumulând slujba dimineții cu a vecerniei, atât preotul, cât și credincioșii devin mai ușurați. Întreaga slujbă, săvârșită cât de sărbătorește, însoțită și de predica s'ar estinde la o oră și jumătate, cel mult două. Cum intrăm în slujbă, preotul până se cântă sau ceteste Svetița și Hvalitele, face proscomidia și astfel numai decât poate intra în liturghie. O astfel de învoire și schimbare n'ar putea fi deci, decât spre o cruțare a preotului în vederea predicii, dupăcum zice păr. econ. Nazarie și-o sistemizare a ei în biserica noastră. Și dacă unuia sau altuia i se va părea greu să cuvinteze toate Duminecile și sărbătorile, s'ar putea face un început, și primit atâtă, ca introducerea slujbelor amintite să se facă peste tot, predica să se sistematizeze deocamdată numai la sărbători și să se deobîșige generațiunea nouă, cei sfințiți de zece ani încoace cu ținerea ei regulată. Bineînțeles, că rămâne la voința fiecăruia de-a predica și în Dumineci, precum și de a celorlalți preoți de-a face și ei în această privință cât mai mult.

Mulți auzind de-o introducere și sistemizare a predicii, se îngrozeșc, pân' să se cugete mai serios sau să-și alcătuiască un program, ca ce să tot spună în toate duminecile și sărbătorile. Învățătura bisericii împreună cu a evangheliei din decursul unui an e atât de bogată, încât ar înmbia un material de ani de zile. Înțeleg într-acesta și învățăture, ce biserica o are pentru fiecare zi din săptămână, că fiecare își are sfântul ei și sinaxarul, și cari multe sânt adevărate comori de bogăție și frumusețe. Așa, că subiectele zilelor din săptămână ar putea îngrămădi material pentru tot atâtea Dumineci și cicluri de predici. Unde rămân apostolele, cari de cari mai povățuitoare? Unde învățătura Duminecilor ca atare? Cetirea și talmăcirea multor părți din Scriptura veche și nouă cu aplicări la

viața de toate zilele, deosemeni imbe un material nesfârșit de bogat. Lângă acesta s'ar mai putea adăoga un material ales din istoria bisericească, din cea națională, din datini și obiceiuri vechi, pe cari preotul are scumpa îndatorire de-a le păstra, apoi din viața economică, care material întreținut cu învățătura evangheliei sau a bisericii ar forma cele mai vii și ascultate, mai reale și mai folositoare învățături.

Și, ca să nu ne fie supriinderea prea mare a unei sistemizări, țin de bine a mai aminti, că în secolul al IV-lea pe vremea sf. părinte Ioan Gură de aur se predica de 2 ori în săptămână. Iată ce ne spune în această privință, în omilia a 24 din evanghelia sf. Ioan: „Copiii, zice el, în fiecare zi se duc și primesc învățături dela dascălii lor, repetă acea ce au învățat, niciodată nu-și pierd timpul în zadar, ci totdeauna primesc cunoștințe... iar noi, deși voi sunteți înaintați în etate, nu cerem a-făta cât cereți voi dela copiii voștri, căci noi vă sfătuim, ca să lăsați lucrul și să ascultați predica noastră, nu în fiecare zi, ci numai în 2 zile ale săptămânei, și încă și atunci nu toată ziua, ci numai o mică parte”. Iar referitor la subiectul cuvântărilor iată ce ne învață: „Deși eu eri și alaltăieri am vorbit cu voi despre acest obiect, cu toate acestea și astăzi, mâne și poimâne nu voi înceta a vorbi despre el. Dar ce zic eu mâne și poimâne? Nu voi înceta, până nu voi vedea că vă îndreptați, căci dacă acei cari calcă legea, nu se roșesc, cu atât mai mult noi, cari predicăm, nu trebuie să ne roșim, căci nu trebuie ca să ne sfim de neînțeleșelata amintire” (Omil. a V. a S. I. Christostom).

Iată deci un nou complex de material. Sau doar credincioșii noștri sunt totuși desăvârșiți? De ne dăm seamă, găsim și noi destule slăbiciuni și păcate, cari nu odată, ci după îndemnul sf. părinte I. Gură de aur, până atunci trebuie săvârșite, pân' vedem o îndreptare oare care.

Că nu avem fiecare darul oratoriei și al învățăturilor? Acela se câștigă prin muncă continuă și strădănie. Pildă avem pe petricul și găngavul Demostene. Suntem însă îndatorați cu toții, de a avea dorul dragostei și al buniei-voințe de-a sta de vorbă cu credincioșii și de a le spune ceva și a i învăța totdeauna.

Urmând și luptând într-o astfel de credință, și Dumnezeu ne va trimite darul și ajutorul său, și va binecuvânta marea noastră, ca odinioară a tinărului proroc Ieremia. Și, la glasul temerii, de neîdrăzneală, de frică și de sficiune, ne va răspunde și nouă ca acestuia: „Iată, eu nu știu să vorbesc, că tânăr sunt. Și Domnul a zis către mine: Nu zice tânăr sunt; că tu vei merge către toți acei la cari te voi trimite. Și le vei vorbi toate câte-ți voi porunci. Nu te teme de dânșii, că eu cu tine sunt, ca să te scap, zice Domnul”. (Ieremia I. v. 6 8)

De încheiere țin a atinge faptul, cu care ne place a ne înfățișa la orice început de muncă. Că avem lucru destul cu paroh a, năezuri și greutate familiare, economice etc... Da, le avem cu toții. Le au însă și învățătorii, noștri, oficanți ai cutărei slujbe, și cu toate acestea ei totuși trebuie să ostănească ore întregi în muncă încordată zi de zi. Dar să zicem, că ale noastre sunt mai mari și mai grele, ca ale acestora. Eu din parte mi nu pot găsi preot, care pe lângă toată economia și pe lângă toate greutățile, să nu-și poată rupe un ceas de răgaz în fiecare-zi și să pregătească învățături pentru credincioși. Cu toate, că nu trebuie să se uite niciodată, că întâiu suntem preoți și numai în rândul al doilea vin celelalte.

Sistemizând predica, am câștiga și noi mult în cele culturale. Căutând fiecare zi cu zi cărțile, ca să avem ce frânge păstorilor noștri, s'ar deshidie fiecărui cărări nouă și neprevăzute, s'ar desvolta și desprinde fel de fel de idei și planuri de muncă, din ce în ce am deveni mai vânjoși și mai vioi, mai împăcați, și mai tari și mai îndrăzneți, față de chemarea noastră, și față de aceia, cari cu tot prielul caută să lvească în biserică și mai cu samă în slugitorii ei. Literatura bisericească și-ar lua un avânt îmbucurător și corăspunzător vremii. Nu s'ar mai lăsa singura „Revistă teologică” ce-o avem, din lipsă de sprijinitori, sa tragă de moarte, ci s'ar simți chiar lipsa mai multora.

Și toate acestea s'ar putea duce la îndeplinire cu acumularea slujbelor în modul propus de părintele Nazarie și înfățișat mai sus.

Frăților preoți! Cerându-ni-se astăzi un ecou asupra propunerii părintelui econom Nazarie, în cele înșirate m'am năzuit să arăt înclinațiile și părerile, de cari sunt condus în această chestie de tot însemnată pentru noi, atât Frăților voastre celor mai apropiați, cât și prin organul nostru de publicitate și celorlalți frați mai îndepărtați. Și, în temeiul unei praxe, câștigate în cei 8 ani de preoție, m'am silit să aduc în

marginea unui studiu tot s'ar putea aduce în sprijinul propunerii pâr. Nazarie, cât și ce am prevăzut, că s'ar putea ivi ca obiecțiuni. Negresit, că vor mai fi și altele. Rog deci atât pe acest cerc mai restrâns, cât la vremea sa și pe cel mai estins, ca să se exprime, tinându-mi de datorință, atât pe-o cale, cât și pe alta, să răspund, să mai dau și alte lămuriri diferitelor reflexiuni ce s'ar suleva. Dacă însă On. conferență pe lângă alte obiecțiuni ce s'ar mai găsi, consimț să se facă introducerea amintită, atunci rog ca hotărârea de aprobare să se cuprindă într'un concluz, și din partea biroului să se înainteze sfântului sinod episcopesc al bisericii noastre spre mai departe dispunere. În concluz să se ceară introducerea, ca slujba de dimineață, a utreniei, să se poată săvârși în presară, în legătură cu slujba Vecerniei. Și în vedere, că prin o astfel de învoire slujba liturghiei se ușurează, să se sistematizeze și oblige o parte din preoțime, așa numita „generațiunea nouă”, de-a propovedui cuvântul învățăturilor în fiecare Duminecă și sărbătoare.

Săliște, la 18 Februarie 1915.

Ioan Popa
paroh.

Războiul.

Intâi o mică rectificare. Dela cartierul general se comunică, cumcă cele zece mii de soldați, despre cari s'a spus cu ocaziunea capitulării cetății Przemysl, că sunt de considerat ca perduți, n'au se fie ținuți de morți, pentru că numărul morților, căzuți cu ocaziunea încercării de eșire din 19 Martie, e relativ destul de mic, ci sub acești perduți sunt de înțeles aceia, cari slăbiți de foame au trebuit se rămână pe drum, ori să se reîntoarcă în cetate. Natural, că și acestia au fost capturați de dușman, și astfel în total numărul celor ajunși în captivitate la Ruși, cu ocaziunea capitulării cetății Przemysl, face 117.000, soldați și muncitori.

De sine înțeles, că dușmanul a trimis numai decât întreaga sa armată pe care o avea concentrată în jurul cetății Przemysl în linia de bătae, în Carpați, întărindu-și astfel bine trupele pe cari le avea aci. Rușii vreau acum se forțeze cu orice preț trecerea prin strămtorile Carpaților, ca să ajungă la lărgământ, pe pământul patriei noastre. Dar nu le succed planurile și intențiunile, pentru că trupele noastre nu' lasă se înainteze. Se îndreaptă atac după atac din partea trupelor mai număratoase rusești asupra armatei noastre, însă toate atacurile lor sunt respinse cu energie. Vor fi perderi mari negreșit și la noi, dar perderile Rușilor sunt enorme, astfel, că în zilele din urmă Rușii au mai slăbit cu atacurile, pentru a'și putea înmormânta morții și aduna răniții.

Acelaș lucru se întâmplă apoi și în Franța. Și acolo se dă atac după atac asupra Germanilor, dar toate atacurile sunt respinse și astfel nici Francezii nu pot se înainteze, întocmai ca și Rușii.

Cum însă pe noi ne interesează mai mult luptele din Carpați, se rămânem pe lângă ele. Ultimele știri pe cari ni le aduce poșta și telegraful spun, că învingerea e aici permanent pe partea noastră. Atacurile Rușilor din valea Ondavei și a Laborului au fost respinse în mod sângeros. Pe celelalte locuri apoi trupele noastre asemenea împedecă orice înainteare a dușmanului. La pasul Ducla devenise situația cam critică într'o vreme, dar acum s'a ameliorat de nou. În luptele din urmă peste 1500 de Ruși au fost capturați din partea trupelor noastre. În Bucovina trupele noastre înaintează. Au luat Boianul și câteva sate rusești. În Polonia rusească situația e neschimbată.

Cu datul de 31 Martie, se telegrafează apoi dela cartierul general al nostru următoarele:

Martii, în 30 Martie au fost pela Lupkov lupte vehemente. Forțe puternice rusești au îndreptat de nou atacuri. Lupta s'a întins până în orele

de noapte. Dușmanul a avut mari perderi și a fost pretutindenea respins. Intre Lupkov și Uzsok a fost asemenea luptă înverșunată. S'a constatat, că la atacurile de pela Dwer-nik a cooperat și o divisiune rusească, care se afla mai înainte în jurul cetății capitate Przemysl. Ceeace înseamnă, ca trupele rusești, eliberate la Przemysl, au sosit deja la front și sunt băgate în foc.

Dela cartierul general german se anunță tot cu datul 31 Martie următoarele:

Pe câmpul de războiu dela vest au fost numai lupte de artilerie. La nord trupele germane au luat dela Ruși cu asalt orașul Taurogen, capturând 1000 de Ruși. Aci a luptat și prințul Ioachim, cel mai tânăr fiu al împăratului Wilhelm. La Krasnopol Rușii au fost bătuți de Nemți. Au avut 2000 de morți. Și pe alte locuri, în ciocniri mărunte, Rușii au suferit înfrângeri. În zilele din urmă Nemții au luat dela Ruși 7 mitralize, un tun și mai multe care cu muniții, și au luat în captivitate peste 3000 de Ruși.

Cu privire la bombardarea Dardanelelor se dă știrea, că flota engleză și franceză a fost întărită cu mai multe vase nouă și că acum s'a început bombardarea de nou. Turcii însă răspund cu energie din forturile lor de pe maluri, și astfel întrarea în strămtori cu greu să va putea face din partea flotei franceze și engleze. Se spune, că acum a sosit și flota rusească în apele Bosforului, începând bombardarea din partea cealaltă a strămtorilor. În fine mai dăm informația, că după mici ciocniri întâmplăte la granițele munteneșene, acum e liniște acolo, și e liniște și la granițele sârbești.

NOUȚAȚI.

Cristos a înviat! Trimitem acest creștinesc salut tuturor colaboratorilor, cetitorilor și binevoitorilor ziarului nostru, dorindu-le să petreacă în pace și deplină mulțumire sufletească sfintele sărbători ale Invierii Domnului.

Din cauza sfintelor sărbători ale Invierii Domnului, numărul proximal ziarului nostru apare Vineri, după sărbători, la orelle obicinuite.

Dela gimnaziul nostru din Brașov. Dintrre 39 elevi ai gimnaziului nostru brașovean cari s'au înfățișat la asentare, au fost declarați apti de serviciu militar 33 de elevi. Intre aceștia sunt 19 înși din clasa a opta gimnazială. Conform hotărârii ministeriale cei 19 elevi din clasa a opta au fost clasificați în mod excepțional, pentru a se putea prezenta sub steag cu ziua de 15 April ca absolvenți de gimnaziu. Comisiunea de clasificare s'a întrunit sub prezidenția comisarului consistorial, a dlui asesor Matei Voileanu. Elevii, toți 19, au primit testimonii de maturitate, și anume: 8 maturi cu foarte bine, 3 maturi cu bine, și 8 maturi.

Convocarea dietei. După informațiunile ziarului *Az Est*, dieta ungară are să fie convocată pe ziua de 14 Aprilie n. La ordinea zilei va fi dezbateră asupra bugetului, eventual asupra prelungirii mandatelor de deputați și alte chestiuni în legătură cu starea de război a țării.

Dardanelele și interesele românești. În ședința publică de Vineri a Academiei române dl Duiliu Zamfirescu a făcut o comunicare asupra subiectului de actualitate: *Bosforul și Dardanelele față de interesele românești.* Dl Zamfirescu, membru în comisiunea europeană a Dunărei, expune în mod obiectiv istoricul regimului strămtorilor și ocupațiunea rusească a țărilor românești. Constată, că dacă România s'a consolidat sub Cuza Vodă și a înflorit sub regele Carol, ca să strălucească astăzi cu bogățiile sale economice, cu instituțiile sale culturale și academice, aceasta se datoroeste în mare parte Dunărei și Mării Negre și Dardanelor. Dunărea și Marea sunt scăparea țării, de aceea strămtorile nu trebuie lăsate Rusiei. *Poporul român — a încheiat dl Zamfirescu, — este iremediabil pierdut, dacă i se ia accesul la mare.*

Importul de porumb. Se atrage atențiunea preoților și primăriilor comunale din părțile aceste, să nu mai trimită delegați speciali cu certificate și cheltueli mari prin România, ca să exopereze import de porumb (cucuruz) pentru țărani săraci, pentru că în urma unor abuzuri regretabile ale astorfel de delegați, cari au vândut samsarilor de bucate porumbul destinat pentru sate, nu vor izbuti. Toți ceice vreau să importeze porumb pentru țărani săraci să se adreseze *Federației însoțirilor sătești «Infrățirea»* (Sibiu, Piața Hermann Nr. 4/a) anticipând prețul porumbului și federația le mijlocește cumpărarea dela băncile populare din România în condiții cu mult mai convenabile decât oricine.

Dela curte. În anul acesta curtea imperială și regală nu va participa la ceremoniile, ce se țin în săptămâna mare și de Sf. Paști la biserica parohială a curții în Viena. Majestatea Sa Monarhul va fi de față la serviciile divine, care se vor oficia Joia mare, Vinerea mare și zilele următoare în capela castelului dela Schönbrunn.

Sărbătorirea unui profesor universitar. Studenții facultății de medicină din Eucurești au sărbătorit Vineri pe profesorul universitar *Dr. Victor Babeș*, care a implinit 60 de ani. Doctorul Babeș, care astăzi este directorul institutului bacteriologic și profesor de anatomia patologică, își ocupă catedra de 28 de ani, lucrând cu o deosebită râvnă. Societatea studenților în medicină a oferit sărbătoritului un volum de omagiu, cuprinzând biografia lui Dr. V. Babeș și o descriere a lucrărilor învățatului profesor. În amfiteatrul institutului de bacteriologie, unde s'a ținut festivitatea, au fost de față, pe lângă studenți și studente, numeroși profesori universitari și doctori din capitală. Un student a felicitat călduros în numele colegilor săi, pe doctorul sărbătorit, care mișcat a răspuns într'o cuvântare, stărind asupra părților bune și rele ale societății actuale din România, și asupra felului de regenerare ce se așteaptă. Festivitatea s'a terminat prin citirea telegramelor de felicitare primite dela persoanele, care n'au putut fi de față la sărbare.

Nou guvernator al Boemiei. Principele Francisc Thun și-a dat demisiunea din postul de guvernator al Boemiei. Monarhul a înlocuit cererea și a conferit principelui brilantele ordinului St. Ștefan. Nou guvernator al țării este numit contele *Max Coudenhove*, prezidentul provinciei Silezia.

Exclus. Societatea geografică regală din Londra a exclus de pe lista membrilor săi onorari pe cunoscutul explorator suedez Sven Heddin, din motivul că acest învățat a scris favorabil despre dușmanii regelui englez.

Mort pentru patrie. Într'un spital din Korneuburg (Austria) a murit studentul în medicină, *Ioan Voisăan* din Pianul de sus, în urma unui morb, contractat ca soldat. Ca student al universității din Cluj fusese înrolat în toamna anului trecut la reg. 64 de inf. A fost înmormântat în 16 l. c. cu paradă militară în Korneuburg, departe de ai săi. Odihnească în pace!

Furnisare pentru armată. Ministrul de comerț are intențiunea să încredințeze pe micii industriași cu furnisarea diverselor obiecte de curelărie, apoi a bococilor, a păpușilor ușori, a cismelor cu tureac scurt și a cismelor pentru dragoni și husari. Membrii reuniunii industriale din loc pot primi informațiuni în biroul reuniunii.

Dela spitalul militar. A murit glotagul *Hryc Szemiuk*, din Galiția, de 41 ani, și a fost înmormântat Mercuri, 31 Martie la orele 2 d. a. după ritul greco-catolic, din casa mortuară a spitalului de garnisoană din loc.

Mobilizare. Prezidentul republicii chineze, Iuanșikai, a semnat decretul prin care se mobilizează o sută treizeci de mii de oameni.

În amintirea lubiților răposați. Dl colonel c. și r. penz. *Paul Muntean*, în loc de cunună peritoare pe cosciugul răposatului student *Octavian Anghel* din Szegszárd, dăruște cor. 5 la fondul „Andrei baron de Șaguna” pentru ajutorarea cu preferință a văduvelor și orfanilor noștri rămași după cei căzuți în războiu. Pentru prinos aduce sincere mulțumite, în numele Reuniunii meseriașilor sibieni, Vic. Tordășianu, prezident.

Cauza pierderilor mari dela Dardanele. Ofițeri francezi explică pierderile lor, suferite la strămtorea Dardanelor, prin faptul că vasele franceze erau împinse înainte, ear vasele engleze trăgeau focuri dela mari distanțe.

O nouă piesă istorică. Cunoscutul scriitor, dl *Victor Eftimiu*, a lucrat o dramă istorică, sub numele *Ringala*, care s'a reprezentat săptămâna trecută la teatrul național din capitala română. *Ringala*, sora regelui polon *Vladislav*, este soția bătrânului domnitor *Alexandru cel Bun* al Moldovei. S'a măritat după acest domnitor, ea să poată unelti mai ușor împotriva credinței strămoșești și să convertească Moldova la romano-catolicism. Dar nu-i succed. *Vodă Alexandru* o izgonește. Eroina pieșei a fost jucată cu mare efect de dna *Olimpia Barsan*. Drama istorică *Ringala* este de altfel prima încercare în acest gen a dlui Eftimiu, ale căru lucrări teatrale prezintă multe calități de tehnică și limbă.

Vapoare scufundate. Dela începutul războiului și până astăzi englezii au pierdut 96 vapoare comerciale. Din acestea au fost scufundate: 54 vapoare prin atac de crucișătoare, 30 prin submarine, și 12 prin minele plutitoare.

Francezii laudând pe germani. Nu există ostaș francez, — serie raportorul din războiu al unui ziar elvetian dela *Zü ich*, — care să se pronunțe cu dispreț asupra dușmanului. Din contră, mereu se scot la iveală bunele însușiri ale germanilor. *Bavarezii*, a zis un comandant francez, sunt soldați buni, ofițeri lor merită toată cinstea, ear vitejiile gardei prusiene trebuie să le recunoască întreaga armata franceză.

Intemeierea cetății Przemysl. Ideea de a întemeia cetatea de lângă râul *San* datează din 1824. Atunci arhiducele *Carol* făcuse propunerea să se fortifice *Iaroslavl*. Dar planul nu s'a realizat decât mai târziu și adică în 1854, când în loc de cetatea *Iaroslavl* s'a clădit cea dela *Przemysl*. Ofițerul însărcinat la 1854 cu executarea clădirii, după planurile alcătuite de generalul *Hess*, a fost căpitanul baron *Francisc Pidoll*, care a început lucrările cu 30 mii de lucrători. În 1871 și anii următori întăririle s'au completat; ear prin anii 1890 au fost introduse fortificările panterate. Meritul cel mai mare pentru clădirea acestei cetăți este al generalului *Brunner*, care a pus toate puterile talentului său pentru a face din *Przemysl* o fortăreață în mare parte modernă.

Porecle soldățești. Un ostaș rus ajuns prizonier la noi, fiind întrebat cum cheamă pe căpitanul lor, a răspuns: „Căpitan *Telefon*”. S'a constatat în adevăr, că soldatii companiei respective au dat căpitanului lor supranumele de *Telefon*, de oarece ofițerul acesta își comanda ostașii dela o distanță respectabilă, dincolo de tranșee, cu ajutorul telefonului. Astfel de supranumiri, date în bătaie de joc, se fabrică în toate armatele. Soldați de-ai noștri, mai ales subofițeri, zic în loc de Galiția „Scandaliația”, fiindcă acolo băntue mai ales scandalul războiului; în loc de Bucovina zic „Spucovina” și „Scupovina”, căci după experiența lor în Bucovina scupă tunurile mai cumplit. — Mortierele germane de 42 cm. sunt poreclite cu numele de „Berta cea grosă” și „Berta cea hârnicească”, — după numele *Bertei Krupp* din familia vestitului inventator de tunuri.

Bioscopul Appollo începând cu ziua de 3 Aprilie își va ține reprezentațiile în localul de vară din piața *Hermann*. În 3 și 4 Aprilie: Serate de deshidere *Psylander*.

Mulțumite.

Neputând mulțami în particular la toți amicii și cunoscuții de aici și din depărtare, cari au binevoit a-mi adresa cuvinte de mângâiere și condolare din incidentul pierderii iubitelui și neuitatului meu soț *Simion Zevoian*, preot, vin pe această cale a le mulțami pentru manifestările de stimă ce au arătat față cu defunctul.

Teliuc, la 17 Martie 1915.

Văd. *Valeria Zevoian*
preoteasă.

Teatru.

Joi, în 1 Aprilie: *Primașul țigan*, operetă în 3 acte. Beneficul diui *Fr. Redl*.
Sâmbătă, în 3 Aprilie: *Bucucașul*, comedie în 4 acte de *H. Bahr*.

Zahăr denaturat pentru hrana animalelor.

Dovedindu-se, că din amestecul alor 100 chgr. zahăr denaturat (brut, neprelucrat, nerafinat) cu 5 chgr. de paie mărunțite (tocate), sau de pleavă, și cu 1 chgr. spodium, se câștigă un nutreț întăritor pentru animale (vite cornute, cai, rămători) ce se apropie de valoarea cucuruzului, la întrevinerea ministerului de agricultură, ministerul de finanțe a dat direcțiilor financiare împuternicirea, ca fabricile deocamdată din Diószeg și din Nagyszombat, la asemnarea inspectoratelor r. de economie (m. kir. gazdasági felügyelőség), să poată vinde, până la sfârșitul lunii Iunie c. și cu scutirea de dare, asemenea zahăr denaturat brut pe seama proprietarilor de animale.

Prețul zahărului denaturat, luat în primire în fabrică, sau predat la gara (stațiunea de tren) fabricii, fără de saci, e în luna Martie de 27 cor. meja metrică, în Aprilie 27-20, în Mai de cor. 27-40 și în Iunie de cor. 27-60 de mm. Mai puțin de 6 mm. nu se poate comanda. Transportarea se face de regulă în sacii trimiși de cumpărător înainte la fabrică, dar aceasta, la dorință, dă și sacii, pentru cari însă este îndreptățită a cere câte 2 cor. după fiecare mm.

Doritorii de a cumpăra asemenea zahăr denaturat să-și câștige dela primăriile comunale o adeverință (certificat) despre numărul animalelor, ce dorește să le nutrească și despre cantitatea zahărului denaturat trebuincios, ear cu această adeverință să se înfățișeze la inspectorul r. economie competent, care va face asemnarea, pe temeiul căreia poate să cumpere zahărul plăind prețul înainte, sau dela „Diószegi gazdasági cukor és szeszyár részvénytársaság” în Diószeg sau dela „Stummer Károly cukorgyárak részvénytársaság” în Nagyszombat.

Indemnăm pe proprietarii nostri să se folosească în lipsurile lor de acest mijloc de nutrire pentru animalele lor.

Sibiu, 27 Martie n. 1915.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Pant. Lucaș
prez.

Vic. Tordășianu
secretar.

Eroi români decorați.

Biroul de presă din ministerul împ. și regesc de războiu dela Viena ne trimite o nouă listă de soldați decorați, aparținători regimentului 64 de infanterie, care se recrutescă din Orăștie. Intre ei sfîm numele următorilor soldați români:

Patija Silvestru, sergent-major titular, s'a îngrijit sub decursul tuturor luptelor, chiar și prin focul cel mai vehement de infanterie și artilerie, ca muniția să fie transportată fără întrerupere dela coloana de muniție la linia de bătae. A primit medalia de vitejie de argint, clasa II.

Simulescu Pavel, sergent-major, de stab, s'a anunțat în mod voluntar să facă servicii de recunoaștere asupra poziției dușmanului. Cu plutonul seu a constrâns pe dușmanul îndoit atât de numărös să se retragă. A înaintat apoi până la prima linie de apărare și deschizând un foc la flancă a putut stabili și raporta exact, care e poziția de apărare a dușmanului. A fost vulnerat, iar după însănătoșare a venit de bună voe de nou la regiment. A primit medalia de vitejie de argint, clasa I.

Coman Iosif, sergent-major de stab, și corporalul **Ilica Andreiu**, sergent titular, s'au distins amândoi prin ținută eroică, neșovăitoare, contribuind astfel mult la însuflețirea soldaților în multele lupte, cari au fost date. A primit primul medalia de vitejie de argint clasa I, celalalt medalia de vitejie de argint clasa II.

Pogan Aron, fruntaș, s'a distins prin ținută vitejească în mai multe lupte, influințând în mod însuflețitor asupra soldaților. A primit medalia de vitejie de argint clasa II.

Pilea Ilie și **Pamfilie Daniel**, infanteriști, au fost primii, cari la un atac al dușmanului au eșit din ascunziș și au sărit asupra dușmanului, îndemnându-și camerazii să le urmeze, ceace s'a și întâmplat. Au arătat ambii curaj extraordinar. Au fost decorați cu medalia de vitejie de argint, clasa II.

Vosariu Iuon, fruntaș, și infanteriștii **Salan Petru**, **Sasu Iuon** și **Sogan Andron**, s'au anunțat singuri să execute, sub conducerea sergentului **Laig Emil**, o întreprindere foarte periculoasă; anume, s'au arțit pe foale până aproape de pozițiile dușmanului, aruncând apoi cu mâna granate cu mare succes asupra dușmanului. Au primit toți medalia de vitejie de argint, sergentul clasa I, celalaltii clasa II.

Bucurman Stefan, corporal titular și fruntașul titular **Stanca Petru**, s'au anunțat singuri de bună voe, ca să alunge pe dușmanul care periclită poziția trupelor noastre. S'au apropiat de el și prin încercări dese și bine aplicate l'au silit să se retragă. Si de altcum au fost ambii totdeauna neînfricați și ținuta lor a contribuit mult la

împintenarea soldătimei. A primit primul medalia de vitejie de argint clasa I, celalalt clasa II.

Aceeaș bravură a făcut-o și infanteristul **Nan Alexiu**. S'a apropiat neobservat de dușman, a deschis un foc puternic și bine aplicat asupra dușmanului, care s'a văzut necesitat să se retragă. A primit medalia de vitejie de argint, clasa II.

Gornistul **Georgescu Aron**, ca ordonanță a comandantului de companie a dus rapoarte și porunci de multeori prin cel mai violent foc de artilerie și infanterie, dovădind curaj mare. A primit medalia de vitejie de argint, clasa II.

Balint Petru, sergent titular, a stat necilintit în fruntea plutonului său, în cel mai violent foc de artilerie și infanterie, animând soldații cu cel mai bun succes, până a fost vulnerat. A primit medalia de vitejie de argint, clasa I.

Sergentul **Juc Fedor** a animat soldații cu ocaziunea unei ciocniri de noapte prin atitudine sa eroică și i-a făcut să puște în toată liniștea, cu cel mai bun succes. El însuși a pricinuit dușmanului mari pierderi ca țintaș excelent. A primit medalia de vitejie de argint, clasa I.

Să le poarte toți sănătoși, și sănătoși și în pace să se reîntoarcă la timpul său la vetrele lor și la cei iubiți ai lor de acasă!

Rugăciune de războiu

de George Rain, preot.

Stăpâne Doamne Dumnezeul nostru, care cu necuprinsa ta înțelepciune dintru început ai întemeiat și așezat toată făptura văzută și nevăzută; care cu sfatul tău cel atot înțelept ai zidit cu mâna ta omul, cu trup din pământ și cu suflet nemuritor, izvorit din însăși Dumnezeirea ta; punându-l să stăpânească pământul cu toate bunătățile lui, dându-i pentru aceste mari daruri singura poruncă, de a te cunoaște pe tine de adevăratul și singurul lui Stăpân și de a-ți aduce laude și măririle ce ți se cuvin.

O, Doamne al măririi! O, Stăpâne al făpturilor! Iată, s'au deschis ochii noștri cei adormiți, și acum vedem și simțim, că n'am băgat de samă sfânta ta poruncă. Ne-am lăpădat de tine; bunătățile tale nu le-am socotit. În loc de a-ți aduce laude vrednice de numele tău, — noi te-am hulit prin tot felul de fărâdelegi, prin ce am tras asupra noastră dreapta ta mânie, pe care ni-o ai arătat prin multe semne și minuni.

Atotputernice Stăpâne! Bunul și milostivul nostru tată cerește! Deși n'am socotit nici pedepsele tale, deși n'am mai avea dreptul a ne numi fiii tăi, fiindcă eu voea noastră ne-am depărtat de tine, — totuș astăzi cu inima zdrobită de durere — văzând marele și înfricoșatul năcăz venit asupra noastră, — cu umilință cădem pe fețele noastre îndurerate și din adâncul inimilor noastre, strigăm către tine, ca și fiul cel rățăcit: „Tată, greșit-am la cer, și înaintea ta, și nu mai suntem vrednici a ne chema fiii tăi, primește-ne, bunule Părinte, ca pe niște slugi!”

Doamne al puterii! Împăratul împăraților, și Domnul lumii! Știm că fără voia ta nu pică nici un fir de păr din capul nostru, ci toate câte se fac, sunt poruncite de tine. Deci prin voea ta Doamne a venit asupra pământului și înfricoșatul războiu dintre popoare, care seceră vitejii a miilor de fii ai pământului, lăsându-l pustiu de ce are mai prețios dintre fii neamurilor.

Dar iată Doamne, că nu mai suntem nepăsători față de dreapta ta mânie, ci plini de spaimă și de groază ne prosternem ție și cu genunchii plecați, oftând din adâncimile inimilor noastre, cu lacrimi ferbinți ne rugăm Ție și cerem cu smerenia mila ta Doamne!.. Uită, îndurate Stăpâne, păcatele noastre cele multe. Slăbește din dreapta Ta mânie, și-ți întoarce fața ta către noi, umiliții și intristații!.. — Împacă Doamne pe împărații cei învrăbiți, și le dă lor pacinică domnie „ca întru liniștea lor și noi vieată lină și fără de galceavă să viețuim”.

Priveste, Doamne, la lacrimile moșnegilor, cari deplâng cu amar pe cei cari le erau spriginul bătrânețelor! Ascultă Stăpâne tânguirile soțiilor, cari suspină adânc după soții lor duși în ploaia gloanteilor. Ia aminte, Părinte cerește, suspinele ne-numărate ale miilor de prunci nevinovați, cari cu lacrimi și sughituri înecate, cu mâinile încrucișate cer ajutorul tșu puternic ca să păzești pe tații lor, cari le câștigau hrana de toate zilele!..

Și încă te rugăm, apără Doamne scumpa noastră țară de puterea vrăjmașilor. Dă biruința a tot luminatului și stăpânitorului nostru împărat și rege apostolic **Francisc Iosif I**. Binecuvântă armele bravilor săi ostași, printre cari luptă și fiii neamului nostru și din această comună, robii tăi (cutari). Fă, Doamne, ca cât mai curând veseli și sănătoși și cu izbândă deplină, să se întoarcă la casele și vetrele lor.

Ascultă Doamne rugăciunea noastră, și primește-o, căci știu, că toate le poți câte le voești.

Dăruște deci, Doamne, pace lumii tale, și nu uita pe săracii tăi până în sfârșit. Ascultă-ne pe noi, fiind rugat și de Preacurata și pururea fecioara Maria și de toți sfinții tăi. Că tu ești mila și bunătatea noastră, Dumnezeule al puterilor, și ție se cuvine mărirea, cinstea și închinăciunea: Tatălui și Fiului și sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Suptele de lângă Konatice.

Zilele de onoare ale batalionului 23 de vânători de câmp.¹

Satul **Konatice** este situat în ost de valea **Kolubare**. Râul acesta formează o piedecă mare militară cu cele patru brațe ale sale. Îndărjirea fără păreche și bravei trupelor noastre li succese totuși, cu toată vremea nefavorabilă și cu toată rezistența dușmană, după o luptă de nouă zile, care dură chiar și noaptea, de a ocupa nu numai cele patru brațe, ci și coasta vestică a dealului, ce formează un platou, care duce în ost de Konatice spre satul **Stepojevac** și spre șoseaua mare în direcția din **Uh la Belgrad**.

La luptele pe si în jurul coastei aceleia avu batalionul 23 de vânători o parte glorioasă. El era acolo postat din 22 Noemvre 1914, luptând mereu foarte greu. În 26 Noemvre seara li veni comanda, de a se schimba a doua zi cu batalionul I/37, care a suferit mult prin luptele ultimelor două zile. Schimbarea aceasta a fost executată până la orele 11 înainte de amezi aproape fără pierderi, deși dușmanul era aproape. Numai un ofițer brav și curajos, comandantul interimistic de companie, locotenentul **Virág**, pierdu atunci viața sa prin cutezanța sa. El trecu — deși adormiat fiind de mai multe ori — o bucată deschisă din teren între două tranșee, unde focul Sărbilor avea succes, fu lovit la cap și muri imediat moarte de erou.

Deja la ocuparea pozițiunii era de observat că tranșeele sârbești, săpate la marginea dealului pentru a-l apăra în direcția spre șesul **Kolubara**, n'au fost potrivite pentru apărarea marginii platoului spre ost. A trebuit deci îndată parte modificate, parte făcute din nou, deși tirailori dușmani erau în apropiere. Cu toată îmbunătățirea pozițiunii noastre de foc s'au mai aflat multe puncte în front, unde se putu apropia dușmanul, scutit de tîfulg stejarilor, până la 20 pași. Din cauza frunzei de stejar, în coloare tomatică, partea aceasta a câmpului de luptă era poreclită: „deal ruginiu”.

Făcându-se mai întunec, atacurile Sărbilor începură. De cinci ori încercară ei în noaptea aceasta a saltul; ei fură mereu respinși de bravii noștri vânători, de la cari s'a cerut muncă ne mai pomenită, fiind ei deja obosiți de lucrările făcute mai înainte pentru întărirea tehnice ale pozițiunii noastre. La patru ore dimineața nu se mai auzi nici un zgomot de împușcătură pe toată linia. Soldații obosiți adormiră în liniștea aceasta totală. Noaptea era întunecată, nu vedeai de 20 pași.

În 28 Noemvre la orele 5.30 dimineața liniștea fu întreruptă prin zgomot subit de luptă, care veni din aripa stângă a batalionului; strigăte asurzitoare de „urrah!”, urmară. În momentul acesta capătă comandantul batalionului știrea, că Sărbii înaintează din stânga cu puteri foarte mari, fapt care fu confirmat prin șogmotul apropiat de luptă.

Compania postată la aripa stângă, atacată în front, flanc și dos de despărțituri dușmane mult mai superioare la număr, se retrase până în sat, într'o încăierare deasă cu dușmanul. Flancul stâng al părților batalionului, postate pe deal, fu astfel primejdut. Câteva minute mai târziu comandantul batalionului observă soldații singuratici și în grupe mai mari din compania mijlocie. Compania aceasta era postată în segmentul cel mai însemnat al pozițiunii noastre. Întrrebați, soldații răspunsură, că Sărbii au intrat deja, în număr superior, aruncând cu mâna bombe în tranșeele noastre, respingând compania. Comandantul companiei capătă acuma personal comanda, că marginea dealului trebuie menținută în ori ce caz, până soșesc întăriri. Soldații fură strânși și aduși iarăși înainte. Totodată li fu comandat rezervei batalionul (trei plutoane slabe, circa o sută de vânători) de a veni soldaților, cari luptau, în ajutor, și anume spre a evita pierderi suferite, nu peste deal, ci prin trei adâncimi, cari duceau până la culme. Pozițiunea a trebuit menținută cu ori ce preț, Fiecare comandant de pluton — orientat deja ziua anterioară foarte bine despre teren — alergă cu plutonul său prin adâncimi pe drumul cel scurt. La marginea platoului se născu o luptă cu baionete și țmbulzeală strasică. Dușmanul, surprins prin procederea aceasta plină

de curaj nepăsător de moarte, se retrase până în tranșeele sale, din cari n'a putut fi alungat, lipsindu-ne rezervele trebuincioase. Acuma se desvoltă o luptă foarte vehementă de puști pe distanțele cele mai apropiate, prin care Sărbii au fost împiedicați la o împingere mai departe.

Aripa dreaptă a batalionului se menținu și mai departe în tranșeea sa, prin care fapt recucerirea celorlalte pozițiuni ale noastre fu ajutată mult.

După întrebuintarea rezervei batalionului, nu rămaseră la dispoziția comandantului batalionului decât pionerii, patrurile telegrafistilor și ordonanțele. Din soldații acestia mai fu trimisă ca întărire jumătate încă înainte de 6 ore dimineața spre deal prin adâncimea din mijloc, pe când restul ocupă o pozițiune laterală, de unde îndreptă focul contra despărțiturilor sârbești, cari se retrăgeau din împrejurimea bisericeii din **Konatice** din cauza atacului unei rezerve de brigadă.

Grupa învecinată la dreapta, văzând situațiunea primejdută și critică a vânătorilor 23, trimise până la orele 8 dimineața un pluton de infanterie sub comanda unui sergent-major de ștab, care ajută mult prin acțiunea lui bine gândită la menținerea marginii dealului. Lupta fu dusă acuma până la 9 ore înainte de amiază numai de batalionul singur cu opintirea extremă a tuturor forțelor fără nici un ajutor.

Minuni de bravură și curaj eroic au fost implinite. Pe la 9 ore înainte de amezi sosi în fine o companie a regimentului 42 de infanterie, ca o mântuire adevărată. Ea fu întrebuintată ca îndesire, și astfel o strivire a Sărbilor deveni aproape imposibilă. Când rezerva brigădiei, care avu menirea de a alunga pe dușmanul intrat în **Konatice**, avu succesul de a respinge pe Sărbi din sat până la deal, astfel că fură bombardati la amândouă flancurile, s'a putut păși la recucerirea tranșeele batalionului. La orele 2 după amezi ele fură earăș ocupate de noi.

Sărbii trebuiau să recunoască, că succesul strivirei la punctul acesta le fu răpit, artileria lor bombardă vehement fără încetare spațiul între **Konatice** și între deal, se vede că pentru a împiedeca rezervele cari veniau în ajutor. Când sosise la orele 4 după amezi încă o companie 42, cele trei companii, cari au suferit mai mult, putură fi duse după linia luptei pentru a le pune în ordine; ele fură destinate de o parte ca rezervă pentru luptele cari erau de așteptat noaptea, de altă parte pentru recuparea pozițiunii în tranșee.

Presupunerea, că dușmanul se va folosi de noapte ca să ne arunce din deal în vale, s'a adeverit în scurt timp. În amurgul serei începu atacul focului, alte atacuri urmară la orele 8 și 12 noaptea, toate se prăbușiră în focul nostru. Forța focului dușman slăbi din ce în tot mai mult și amuți la revărsatul zilei. Patrurile fură trimise de noi, cari constatară într'un mod, ce nu permitea nici o îndoială, că s'a retras dușmanul în direcția spre **Belgrad**, fapt, care ne surprindea mult.

Acuma începurăm noi să căutăm și să evacuem câmpul de luptă. Pe un spațiu de o lungime de 500 pași și de adâncime de 200 de pași — spațiul luptei — fură strânse peste 600 de puști sârbești și culeși mai mult decât 300 Sărbi morți, cari fură înmormântați în morminte în masă. Deja o zi înainte fură înmormântați într'un mormânt comun după pozițiunea noastră ofițerii sârbești căzuți, și anume 1 colonel, un colonel-locotenent, 2 majori, 2 căpitani de stab, 2 căpitani și un număr de ofițeri.

Ofițerii căzuți din batalionul vânătorilor fură dați pământului în cimitirul din **Konatice**, afară de trei, cari căpătară fiecare un mormânt separat în pozițiunea batalionului.

Pierderile noastre fură grele, însă succesul a meritat sacrificiile cele mari, aduse de batalion la împlinirea fidelă a datoriei jurate, fără prăget și fără șovăire.

Evenimentele descrise până acuma dovedesc iarăși faptul, ca o trupă, instruită bine în timp de pace, crescută sistematic în iubire de patrie și în iubire pentru stăpanitorul cel mai înalt al războiului, poate suferi chiar și pierderile cele mai mari, fără de a pierde spiritul ei de ofensivă și încrederea în sine.

Soiritul acesta nu este un fenomen singular în armata noastră, ci a fost grăt la toate trupele în timpul lung al anilor de pace. Victoria definitivă în războiul acesta, care este cel mai mare și cel mai sângeros din toate războaiele, trebuie să fie și va fi a noastră, căci valori așa de mari militare și morale, cum le are armata noastră, trebuie să fie recunoscute și înaintea scaunului judecătorului celui mai înalt. Dacă țin și cei rămași acasă cu noi curajos până la sfârșit, atunci un rezultat final, norocos și plin de onoare, ne este sigur în lupta aceasta colosală și unică a popoarelor.

¹ Raport primit dela biroul de presă al ministeriului împ. și reg. de războiu din Viena.

Nr. 215/1915.

(41) 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de cl. III Vultur, tractul protopresbiteral al Abrudului, pe lângă neputinciosul paroh Petru Paul, cu convocare la rezoluția Ven. consistor din 3 Martie a. c. Nr. 1782 Bis. se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiei.

Ceice dorește a ocupa acest post să-și înainteze petițiile instruite conform legilor din vigoare acestui oficiu în termenul arătat și pe lângă prealabila încunștințare a subsemnatului, se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică spre a cânta, celebra și cuvânta eventual.

Abrud, 14 Martie 1915.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în înțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 76/1915.

(37) 2-3

Concurs.

Se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”, pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III-a Baia lui Craiu cu crângurile Curpeni și Făroasa și filii Toplița, Cernișoara Florești și Vălaru din protopresbiteratul Hunedoarei conform ordinului consistorial din 24 Februarie a. c. Nr. 1779/1915.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Competenții la acest post au a-și așterne cererile instruite, conform normelor din vigoare la oficiul protopresbiteral al Hunedoarei în termenul sus indicat având a se prezenta în vre-o Duminecă ori Sârbătoare spre a cânta, respective a celebra și a cuvânta.

Comitetul parohial în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Hunedoara, la 10 Martie 1915.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. Hunedoara.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Nr. 90/1915 of. ppresb.

(38) 2-3

Concurs repetit.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă parohul din parohia de clasa a II-a Măgoaja, prin aceasta se descrie concurs cu termen de 30 zile, computat de la prima apariție a acestuia în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu postul de capelan sunt jumătate din toate venitele preoțești din parohie.

Concurenții la acest post au a-și așterne rugărilor instruite în înțelesul normelor în vigoare, în termenul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral și a se prezenta cu observarea dispozițiilor din regulamentul parohial, în vre-o Duminecă ori sârbătoare la biserică parohială spre a-și arăta dexteritatea în cântări și a predica, eventual a servi și a predica.

Deș, 16 Martie 1915.

Oficiul protopresbiteral al tractului greco-oriental Deș, în conțelegere cu comitetul parohial competent.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Szám 2535/1915.

(42) 1-1

Versenytárgyalási hirdetmény.

Szebenvármegye közigazgatási bizottságának 1. 280/1915 sz. a kelt rendeletével a nagyszében-ujegyház szentágotái törvényhatósági uton levő 35 sz. hid. 2. a 281/1915 sz. rendeletével az ujjegyház alcizna-vecserdith uton levő 9 sz. hid újból építésére vonatkozó munka engedélyeztetvén, ezen munkálatoknak vállalati uton való biztosítása céljából 1915 évi április hó 23-ik napjának d. e. 11 órájára Szebenvármegye alispójának a kis t. i. ésteremben tartandó zárt ajánlati nyilvános versenytárgyalást hirdetek ki és felhívom versenytárgyalást fentebbi munkálatok végrehajtására vonatkozó ajánlataikat Szebenvármegye alispójához czimezve fentebb kitett nap d. e. 10 órájáig annális inkább adják be, mivel későbbben érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Megjegyzem, hogy a felsorolt munkálatokra nézve mindegyikre külön-külön ajánlat adandó be.

Csak szabályszerűen kiállított és pecsételt ellátott lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Az ajánlatokhoz az általános feltételekben előírt és az ajánlati összegnek 5% át kitevő bántpénznek a nagyszében m. kir. adóhivatalnál történt letételéről szóló nyugta csatolandó. Az ajánlattevők ajánlataikkal még 30 napig kötelezettségben maradnak. Azon ajánlattevők, kik Szebenvármegyével eddig üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat az illetékes kereskedelmi és iparkamara által kiállított bizonyítvánnyal igazolni.

Aszóban forgó és fentebb megjelölt munkálatokra vonatkozó tervek és iratok a nagyszébeni m. kir. építészeti hivatalnál a hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott ajánlati költségvetésé ürlapok ivenként 1 koronáért megszerezhetők.

Nagyszében, 1915. márczius 26-án.

Fabritius
alispán.

Publicațiune.

Biserica gr.-or. din Lisa (cott. Făgăraș, dă în chirie pe timp nedeterminat casa sa proprie sub Nr. 41 și 42, situată la cea mai bună pozițiune în comună, constatatoare din 5 odă, bucătărie și camară, curte și grădină de legume de 1/2 jugăr, popicarie, provăzută cu licență de cărcumărit, cu drept de trafic și de prăvălie — pe calea licitațiunii publice, ce se va ținea la fața locului în 1 Aprilie st. v. 1915 la 2 ore p. m. verbal și cu oferte închise.

Prețul de strigare e 300 cor. anual. Vadiul de 10% dela prețul de strigare.

Condițiunile speciale se pot vedea în orice zi la oficiul parohial.

Localul se poate ocupa la 1 Maiu a. c. dela care dată se începe și timpul de chirie.

Doritorii de a încheia mai sus descria realitate trebuie să poseadă capabilitatea legată de a putea fi provăzuți cu manipularea ncentei de cărcumărit și trafic și să fie cetățean ugar.

(34) 3-3

Pentru comitetul parohial:

Iosif Cațaveiu mp., **Alexandru Popa mp.,**
prezident. notar.

Ca practicant

află loc un tânăr absolvent de 3 sau 4 clase gmuazate reale sau civile, la firma

Ioan Comșa și Fiu,(35) 2-3 **Săliște (Szelistye).****„LUMINA”**

institut de credit și economii, societate pe acții în Sibiu.

CENTRALA: Telefon Nr. 177.

FILIALE:

SIBIU, strada Cisnădiei Nr. 7.

MURĂȘ-OȘORHEIU și TURDA.

Capital K 600,000 — **Fonduri K 50,000** —
Depuneri „ 2,000,000 — **Active „ 2,800,000** —

Primește depuneri **5%** interese fără anuț. Pentru depuneri fructificare cu **5%** neri mai mari de durată mai lungă cu anuț, dela corporațiunile bisericesti ș. a. și dela particulari se acordă și interese mai mari. — Darea după interesele de depuneri o plătește institutul. — Depuneri se pot face și prin postă fără spese prin ceruri, cari se pun la dispoziție la cerere, deasemenea se pot face și ridicări prin postă fără spese de porto.

(40) 1-

Directiunea.

„BRĂDETUL”,
institut de credit și economii, societate pe acții, în Orlat.
pénz és hitelintézet részvénytársulat Orláton.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „Brădetul”, societate pe acții, se invită conform §-lui 19 din statutele societății la

a XXI-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Orlat, la 22 Aprilie n. 1915, 12 ore a. m., în localitatea institutului.

Program:

1. Raportul direcțiunii despre rezultatul anului de gestiune 1914 și propunerile acestuia.
2. Raportul comitetului de supraveghiere și propunerile acestuia.
3. Deciziune asupra conturilor anuale și asupra împărțirii profitului curat.
4. Exmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări generale.
5. Eventuale propuneri în marginile statutelor.

Domnii acționari, cari în sensul § lor 20 și 21 din statutele societății, doresc a participa în persoană ori prin plenipotențiați, sunt poftiți a-și depune acțiunile și eventualele documente de plenipotență la cassa institutului cel mult până la 22 Aprilie n. a. c. înainte de deschiderea adunării.

Orlat, în 25 Martie 1915.

(43) 1-1

Directiunea.**Contul bilanț pro 1914.**

Act va—Vagyon.	Mérleg számla 1914 évre.	Pasiva—Teher.	
	K f	K f	
Cassa în numărar — Pénztári készlet	2,984 97	Capital de acții 500 bucăți à 50 cor. —	
Escompt — Váltó kölcsön	57,206—	Részvénytőke à 50 K	25,000—
Impr. pe oblig. — Kötvény kölcs.		Fond de rezervă — Tartalék-alap	50,000—
a) pe hipotecă — Jelzálogra 99,735—		Fond de rezervă special —	
b) pe oblig. cu cavenți		Küöntartalék-alap	25,187 71
Kezesség	194,175—	Fond de binefaceri — Jótékonycélnalap	9,314 83
Cont-curent — Folyószámla	101,913 58	Fond de pensune — Nyugdíjalap	6,197 32
Efecte — Értékpapírok	5,175—	Depuneri spre fructificare —	
Mobilier — Felszerelés	7,000—	Betétek	347,400 08
Casa institutului — Az intézet épülete	7,000—	Divid. neridicată — Fel nem vett osztalék	88—
Realități cumpărate — Ingatlanok	863 83	Diverși creditori — Különfélék	1,189 34
Anticipațiuni — Előlegek	1,073 64	Interese transitoare — Átmeneti kam.	866 18
Interese restante — Hátralékos kamatok	1,305 81	Cont-curent — Folyószámla	3,442—
		Profit curat — Tiszta nyereség	8,444 40
			477,132 86

Contul profit și pierdere.

Spese—Kiadás.	Nyereség és veszteség számla.	Venite—Bevételek.	
	K f	K f	
Interese la depuneri spre fructificare —		Diverse int. — Különfélé kam.:	
Betési kamatok	19,475 93	Int. dela cambu — Váltók után	3,576 48
Spese administr. — Kezelési költség:		Interese dela hipotecă —	6,839 63
a) Spese de canc. — Irodai költség	1,203 98	Jelzálogra	
b) Porto și telefon — Posta-dij és telefon	347 75	Int. dela impr. cu cavenți —	13,031 68
c) Contr. dir. — Egyenes adó	2,559 44	Kezesekre	
d) Darea comitat. — Megyei pótdadó	476 02	Folyószámla	7,713 96
e) Arunc. com. și camarai — Kősz. pótdadó és kamarai	1,135 36	Inter. dela cont-curent —	
f) Darea după int. dep. —		Betéti kamatok után	7,713 96
Betési kamatok után	1,947 59	Inter. dela int. dep. —	1,007 12
Salare — Fizetések	2,400—	Provizione — Jutalék	5,500 10
Marce de prezență — Jelenléti jegyek	856—	Competință — Illetek	850 48
Profit curat — Tiszta nyereség	8,447 40	Chiria — Házbér	330—
			38,849 50

Orlat, la 31 Decembrie 1915.

Dr. George Prunaș m. p., Ioan Manta m. p., Valeriu Popoviciu m. p., Ioan Hanzu m. p.,
prezident. v.-prezident. membru în dir. membru în dir.

Ioan Iliu m. p., Dionisiu Aaron m. p., Alexandru Dregan m. p., Ludovic Pesamosca m. p.,
membru în dir. cassar. secretar. contabil.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat contul profitului și al pierderilor și asamându-l cu registrele principale și auxiliare l-am aflat corect și în deplină consonanță cu acestea — Alozirott felügyelőbizottság a jelen nyereség és veszteségszámlatát a fő- és segédkönyvekkel összehasonlítván azokkal meggyezőnek és helyesnek találta.

Orlat, la 22 Martie 1915.

Dr. Stroia m. p., Ioan Stoia m. p., Aurel Decei m. p.,
prezid. comitetului de suprav. membru în comit. de suprav. membru în comit. de suprav.